

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Marea Cameră
CAUZA VON HANNOVER ÎMPOTRIVA GERMANIEI (nr. 2)
(Cererile nr. 40660/08 și 60641/08)
Hotărâre
Strasbourg
7 februarie 2012

Hotărârea este definitivă. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Von Hannover împotriva Germaniei (nr. 2),

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reunită în Marea Cameră compusă din Nicolas Bratza, *președinte*, Jean-Paul Costa, Françoise Tulkens, Josep Casadevall, Lech Garlicki, Peer Lorenzen, Karel Jungwiert, Renate Jaeger, David Thór Björgvinsson, Ján Šikuta, Mark Villiger, Luis López Guerra, Mirjana Lazarova Trajkovska, Nona Tsotsoria, Zdravka Kalaydjieva, Mihai Poalelungi, Kristina Pardalos, *judecători*, și Michael O'Boyle, *grefier adjunct*,

după ce a deliberat în camera de consiliu la 13 octombrie 2010 și 7 decembrie 2011, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află două cereri (nr. 40660/08 și 60641/08) îndreptate împotriva Republicii Federale Germania, prin care un resortisant al Principatului Monaco, prințesa Caroline von Hannover, și un resortisant german, prințul Ernst August von Hannover („reclamanții”), au sesizat Curtea la 22 august și respectiv 15 decembrie 2008 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamanții considerau refuzul instanțelor germane de a interzice orice nouă publicare a unor fotografii ale acestora drept o încălcare a dreptului lor la respectarea vieții private, garantat la art. 8 din convenție.

3. Cererile au fost repartizate inițial Secției a cincea a Curții (art. 52 § 1 din Regulamentul Curții – „regulamentul”). La 13 noiembrie 2008, o cameră a secției respective a hotărât să aducă cererea nr. 40660/08 la cunoștința Guvernului german („Guvernul”). Astfel cum îi permitea art. 29 § 3 din convenție, în versiunea sa aflată în vigoare la vremea respectivă, aceasta a decis, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună. La 8 ianuarie 2009, președintele Secției a cincea a hotărât să aducă cererea nr. 60641/08 la cunoștința Guvernului. Astfel cum îi permitea art. 29 § 3 din convenție, în versiunea sa aflată în vigoare la vremea respectivă, acesta a decis, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună. La 24 noiembrie 2009, o cameră a Secției a cincea a decis să conexeze cele două cereri.

La 30 martie 2010, camera, compusă din judecătorii Peer Lorenzen, *președinte*, Renate Jaeger, Karel Jungwiert, Rait Maruste, Mark Villiger, Mirjana Lazarova Trajkovska și Zdravka Kalaydjieva, precum și Claudia Westerdiek, *grefier de secție*, după ce a decis să conexeze prezentele cauze cu cererea *Axel Springer AG împotriva Germaniei* (nr. 39954/08), comunicată de aceasta la 13 noiembrie 2008 și care privește interdicția impusă societății reclamante de a publica două reportaje privind arestarea și condamnarea penală a unui actor de televiziune, și-a declinat competența în favoarea Marii Camere, niciuna din părți necontestând această măsură, după ce au fost consultate în acest sens (art. 30 din convenție și art. 72 din regulament).

4. Componenta Marii Camere a fost adoptată în conformitate cu fostul art. 27 § 2 și 3 din convenție (devenit art. 26 § 4 și 5) și art. 24 din regulament. La 3 noiembrie 2011 s-a încheiat mandatul lui Jean-Paul Costa, Președintele Curții. Nicolas Bratza i-a succedat în funcție și de la acea dată a asigurat președinția Marii Camere în speță (art. 9 § 2 din regulament). Jean-Paul Costa și-a păstrat funcția de judecător ulterior expirării mandatului, în temeiul art. 23 § 3 din convenție și art. 24 § 4 din regulament. În cadrul ultimelor deliberări, Lech Garlicki și Nona Tsotsoria, judecători supleanți, i-au înlocuit pe Rait Maruste și Christos Rozakis, în imposibilitate de a participa (art. 24 § 3 din regulament).

5. Președintele Marii Camere a hotărât să mențină aplicarea art. 29 § 3 din convenție în fața Marii Camere, ca admisibilitatea și fondul cererilor să fie examinate împreună. De asemenea, acesta a decis ca prezentele cereri și cererea *Axel Springer AG împotriva Germaniei* să fie examinate simultan (art. 42 § 2 din regulament).

6. Atât reclamanții, cât și Guvernul au depus observații scrise cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei. Fiecare dintre părți a prezentat comentarii scrise cu privire la observațiile celeilalte părți.

7. Au fost primite observații și de la Asociația Editorilor de Reviste din Germania (*Verband Deutscher Zeitungsverleger*), de la editura care publicase una din fotografiile în litigiu, societatea Ehrlich & Sohn GmbH & Co. KG, de la *Media Lawyers Association*, *Media Legal Defence Initiative*, *International Press Institute* și *World Association of Newspapers and News Publishers*, care fuseseră autorizate de președinte să intervină în procedura scrisă (art. 36 § 2 din convenție și 44 § 2 din regulament). Părțile au avut posibilitatea de a răspunde la aceste comentarii (art. 44 § 5 din regulament).

8. După ce a fost informat, la 17 noiembrie 2008, cu privire la dreptul acestuia de a prezenta observații, Guvernul Principatului Monaco a precizat Curții că nu intenționa să participe la procedură. Informat din nou cu privire la acest drept, la 31 martie 2010, ca urmare a deciziei camerei de desesizare în favoarea Marii Camere, Guvernul monegasc nu și-a exprimat intenția de a participa la procedură.

9. La 13 octombrie 2010, a avut loc o ședință publică la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg (art. 59 § 3 din regulament).

S-au înfățișat:

– *pentru Guvern* doamna A. WITTLING-VOGEL, din Ministerul Federal al Justiției, *agentă*, domnul C. WALTER, profesor de drept public, *consilier*, doamna A. VON UNGERN-STERNBERG, asistent, R. SOMMERLATTE, de la Oficiul Federal al Culturii, și A. MAATSCH, judecător la Tribunalul Regional din Hamburg, *consilieri*;

– *pentru reclamanți* domnii M. PRINZ, avocat în Hamburg, M. LEHR, avocat în Hamburg, *consilieri*, doamna S. LINGENS, avocat *consilieră*.

Curtea a ascultat declarațiile domnilor Walter și Prinz.

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

10. Reclamantii, fiica cea mare a prințului Rainier III de Monaco și soțul acesteia, s-au născut în 1957 și respectiv 1954 și locuiesc în Monaco.

A. Originea cauzelor

11. De la începutul anilor '90, reclamanta a încercat, adesea pe cale judiciară, să obțină interdicerea publicării în presă a fotografiilor din viața sa privată.

12. Două serii de fotografii, publicate în 1993 și respectiv 1997 în trei reviste germane și care o înfățișează pe reclamantă în compania actorului Vincent Lindon sau a soțului său, au făcut obiectul a trei serii de acțiuni în fața instanțelor germane și, în special, al unor hotărâri principiu, precum cea a Curții Federale de Justiție din data de 19 decembrie 1995 și a Curții Constituționale Federale din 15 decembrie 1999, prin care cererile reclamantei au fost respinse.

13. Aceste acțiuni au făcut obiectul hotărârii din 24 iunie 2004, *Von Hannover împotriva Germaniei* (nr. 59320/00, CEDO 2004-VI), în care Curtea a concluzionat că hotărârile judecătorești în cauză aduseseră atingere dreptului reclamantei la respectarea vieții sale private, drept garantat la art. 8 din convenție.

14. În ceea ce privește raționamentul instanțelor interne, Curtea a făcut următoarele constatări:

„72. Or, Curtea are dificultăți în a adopta interpretarea de către instanțele interne a art. 23 § 1 din Legea privind drepturile de autor din domeniul artistic, care constă în calificarea unei persoane ca atare drept o personalitate «absolută» din istoria contemporană. Implicând o protecție foarte limitată a vieții private și a dreptului la imagine, o astfel de calificare poate fi înțeleasă în ceea ce privește personalitățile vieții politice care ocupă funcții oficiale. Totuși, aceasta nu se poate justifica pentru o persoană „privată” precum reclamanta, pentru care interesul publicului larg și al presei se bazează exclusiv pe apartenența la o familie domnitoare, în vreme ce ea însăși nu îndeplinește nicio funcție oficială.

În orice caz, Curtea consideră că, în aceste condiții, pare să se impună o interpretare restrictivă a acestei legi, astfel încât statul să își îndeplinească obligația pozitivă de protejare a vieții private și a dreptului la imagine în sensul convenției.

73. În cele din urmă, trebuie să se facă o distincție clară și evidentă între personalitățile «absolute» și personalitățile «relative» din istoria contemporană, astfel încât, într-un stat de drept, persoanele particulare să dispună de indicații precise cu privire la comportamentul pe care trebuie să îl adopte; în special, trebuie să știe exact când și unde se află într-o sferă protejată sau, dimpotrivă, într-o sferă în care trebuie să se aștepte la o ingerință din partea altor persoane și mai ales din partea presei de senzație.

74. Curtea consideră, prin urmare, că acele criterii reținute în speță de instanțele interne nu erau suficiente pentru a asigura o protecție efectivă a vieții private a reclamantei: în calitate de personalitate «absolută» din istoria contemporană, aceasta poate – în numele libertății presei și al interesului publicului – să se prevaleze de o protecție a vieții sale private doar în cazul în care se află într-un spațiu izolat, ferit de ochii publicului, și dacă, în plus, reușește să o dovedească, ceea ce poate fi dificil. Dacă aceste elemente lipsesc, ea trebuie să accepte să fie fotografiată aproape tot timpul, în mod sistematic, și ca aceste fotografii să fie ulterior difuzate pe scară largă, chiar dacă, precum în speță, aceste fotografii și articolele care le însoțesc se raportează exclusiv la detalii din viața sa privată.

75. În opinia Curții, criteriul de izolare spațială, dacă poate să pară clar în teorie, în practică pare prea vag și dificil de stabilit în avans pentru persoana în cauză: În speță, simpla calificare a reclamantei drept personalitate «absolută» din istoria contemporană nu este suficientă pentru a justifica o astfel de intruziune în viața privată a acesteia.”

B. Fotografiile în litigiu

15. În consecință, prevalându-se de hotărârea pronunțată de Curte în cauza reclamantei, reclamanții au inițiat mai multe acțiuni în fața instanțelor civile, cu scopul de a interzice orice nouă publicare a fotografiilor apărute în revistele germane.

1. Fotografiile publicate în revista *Frau im Spiegel*

16. Primele trei fotografii au fost publicate de editura Ehrlich & Sohn GmbH & Co. KG în revista *Frau im Spiegel*.

a) Prima fotografie

17. Prima fotografie, apărută în numărul 9/02 din 20 februarie 2002, îi înfățișează pe reclamanți plimbându-se în timpul vacanței de schi de la St. Moritz. Aceasta este însoțită de un articol intitulat: „Prințul Rainier – nu este singur acasă” („*Fürst Rainier – Nicht allein zu Haus*”). Articolul este scris după cum urmează:

„Primele flori de magnolie de deschid în parcul palatului de Monaco – dar prințul Rainier (78 ani) pare să nu aibă ochi pentru primăvara înfloritoare. Face o plimbare cu fiica sa, Stéphanie (37 ani). Aceasta îl susține. Merge cu greu. Îi este frig, deși afară e soare. Bătrânul senior este obosit. Monegaștii și-au văzut prințul pentru ultima dată în urmă cu trei săptămâni. Cu ocazia festivalului circului: părea vesel și bine dispus alături de fiica sa, care râdea. Dar de atunci nu a mai părăsit palatul. Nici măcar pentru sărbătoarea Sfintei Devota, patroana națională. Țara este îngrijorată. La fel și copiii prințului Rainier. Prințul Albert (care participă în prezent la Jocurile Olimpice din Salt Lake City), prințesa Caroline (în vacanță la St. Moritz împreună cu prințul Ernst August von Hannover) și prințesa Stéphanie fac cu schimbul pentru a avea grijă de tatăl lor. Nu trebuie să rămână singur acasă când nu se simte bine. Nu fără iubirea copiilor lui.”

Pe aceeași pagină, sunt publicate o fotografie a prințului Rainier împreună cu fiica lui, prințesa Stéphanie, și o fotografie a prințului Albert de Monaco, făcută cu ocazia Jocurilor Olimpice de la Salt Lake City.

b) A doua fotografie

18. A doua fotografie, apărută în numărul 9/03 din 20 februarie 2003, îi înfățișează pe reclamanți la St. Moritz în timp ce se plimbau. Legenda corespunzătoare are textul: „Ernst August von Hannover și soția lui, prințesa Caroline de Monaco, profită de soarele și zăpada din St. Moritz.” Pe aceeași pagină apare o fotografie în format mic a prințului Albert și două fotografii cu membrii unei familii regale europene. Articolul care însoțește aceste fotografii, intitulat „Plăcere regală în zăpadă”, relatează plăcerea persoanelor fotografiate de a se afla la St. Moritz.

c) A treia fotografie

19. În a treia poză, apărută în numărul 12/04 din 11 martie 2004, reclamanții se află într-un telescaun la Zürs am Arlberg în timpul vacanței lor de schi. Pe aceeași pagină, figurează o fotografie în format mic a prințului Rainier împreună cu reclamanta și a prințului Albert, făcută cu ocazia sărbătorii naționale din 19 noiembrie și intitulată „Aceasta a fost ultima intrare în scenă a prințesei”. O altă fotografie așezată la mijlocul paginii o înfățișează pe reclamantă la Bal de la Rose (Balul Trandafirului).

Trei fotografii ilustrează articolul intitulat „Prințesa Caroline. Toată lumea din Monaco o așteaptă”, din care pasajele relevante în speță se citesc după cum urmează:

„Biletele de intrare pentru Balul Trandafirului, care va avea loc la 20 martie în Monaco, s-au vândut de câteva săptămâni. Iar invitații vor veni doar pentru ea: Prințesa Caroline von Hannover (47 ani). De la sărbătoarea națională, nu a participat la nicio întâlnire oficială (...) A lipsit de la festivalul circului și de la sărbătoarea Sfintei Devota, patroana principatului Monaco. În fiecare an, fiica cea mare a prințului Rainier (80 ani) deschide în mod tradițional balul. Ea a succedat-o în acest rol pe mama sa, care și-a pierdut viața într-un accident, iar acest bal este balul preferat al prințesei Caroline (...) Prințul, grav bolnav, tocmai a ieșit

din spital după o operație pe inimă și nu va putea asista la bal. Este încă prea slăbit. Alocuțiunea de bun venit, pe care o va rosti în onoarea invitaților va fi retransmisă prin intermediul unor camere de televiziune și proiectată pe un ecran mare. Prințesa Caroline și soțul ei Ernst August von Hannover vor deschide Balul Trandafirului printr-un vals.

Cei doi au sărbătorit cea de-a cincea aniversare a căsătoriei lor în ianuarie. Și mai era ceva de sărbătorit în casa von Hannover: prințul a împlinit 50 de ani la 26 februarie. Și-a sărbătorit aniversarea în compania prințesei Caroline și a câtorva prieteni în stațiunea montană St. Moritz, albă de zăpadă. De fapt, cuplul și-a petrecut vacanța în Zürs am Arlberg, dar, pentru sărbătoarea aniversară, au coborât câteva zile în *Palace Hotel* din St. Moritz.”

2. Fotografia publicată în revista *Frau Aktuell*

20. Editura WZV Westdeutsche Zeitschriftenverlag GmbH & Co. KG a publicat în numărul 9/02 din 20 februarie 2002 al revistei *Frau Aktuell* aceeași fotografie (sau o fotografie aproape identică) ca aceea apărută în aceeași zi în revista *Frau im Spiegel* nr. 9/02 (supra, pct. 17). Articolul care însoțește această fotografie din *Frau Aktuell* este intitulat: „Aceasta este dragostea adevărată. Prințesa Stéphanie. Doar ea se ocupă de prințul bolnav.” Pasajele din acest articol relevante în speță sunt redactate astfel:

„Viața sa amoroasă poate să pară dezordonată. Totuși, un lucru este sigur: când vine vorba de tatăl ei, prințesa Stéphanie știe unde îi este inima. În vreme ce restul familiei călătorește în întreaga lume, ea s-a grăbit să fie alături de prințul Rainier (78 ani), a cărui sănătate pare foarte alterată. Este singura care are grijă de monarhul bolnav. Căci sora lui Stéphanie, Caroline (45 ani), și-a luat câteva zile de vacanță împreună cu soțul ei Ernst August (48 ani) și fiica lor Alexandra (2 ani) în stațiunea mondenă de schi St. Moritz din Elveția. Prințul Albert era la Jocurile Olimpice din Salt Lake City, unde participa la cursa de bob patru persoane. «Pentru a cincea și ultima dată», a explicat acesta. Din când în când acesta dispărea câteva zile. Se zvonește că prințul de Monaco și-a revăzut iubita, Alice Warlick (24 ani), o sportivă americană practicantă a săriturii cu prăjina, despre care se spune că va fi viitoarea lui soție. Prințul [Rainier], care detestă să rămână singur momentan, s-a bucurat mult de vizita mezinii lui. Stéphanie și-a devotat mult timp prințului. Au făcut împreună plimbări lungi și și-au împărtășit tot ce aveau pe suflet. «Rainier a savurat prezența fiicei sale mezină. Când este alături de el, înflorește cu adevărat. În aceste momente, uită chiar și că este bătrân și bolnav», povestesc monegaștii. «Stéphanie ar trebui să îl viziteze mult mai des».”

Pe aceeași pagină, sunt reproduse și fotografia prințesei Stéphanie în compania tatălui ei, apărută în aceeași zi în revista *Frau im Spiegel* nr. 9/02 (supra, pct. 17), un portret al acesteia, precum și alte două fotografii, una cu prințul Albert singur și alta cu prințul și Alice Warlick.

C. Procedurile în litigiu

1. Procedurile inițiate de reclamantă

a) Prima procedură

i. Hotărârea Tribunalului Regional din 29 aprilie 2005

21. La o dată neprecizată din 2004, reclamanta a sesizat Tribunalul Regional din Hamburg, cu scopul de a interzice Editurii Ehrlich & Sohn orice republicare a celor trei fotografii.

22. Prin hotărârea din 29 aprilie 2005, tribunalul regional a admis această cerere, pe motiv că reclamanta nu-și exprimase acordul cu privire la difuzarea acestor fotografii, condiție prevăzută la art. 22 din Legea privind drepturile de autor din domeniul artistic („Legea privind drepturile de autor” – supra, pct. 70). Totuși, acesta a precizat că, și dacă s-ar considera că nu era necesar consimțământul în cazul primei fotografii, în special pentru că era vorba de o imagine care ținea de istoria contemporană (*Bildnis aus dem Bereich der Zeitgeschichte*), în sensul art. 23 § 1 din aceeași lege, publicarea sa nu ar fi justificată. În temeiul alineatului 2 din această dispoziție, publicarea unei astfel de imagini era legală doar în cazul în care nu aducea atingere unui interes legitim al persoanei vizate. Conform tribunalului, problema stabilirii

dacă exista un astfel de interes legitim trebuia să fie apreciată prin punerea în balanță a intereselor persoanei și a interesului publicului de a fi informat.

23. Tribunalul regional a considerat că, în speță, era important dreptul reclamantei la protecția personalității sale. Făcând referire în mare măsură la concluziile Curții din hotărârea *Von Hannover*, acesta a considerat în special că relația reclamantei cu tatăl ei, chiar dacă acesta era bolnav, nu era obiectul unei dezbateri de interes public, cu atât mai mult cu cât persoana în cauză avea o simplă legătură de rudenie cu prințul unui stat cu o importanță scăzută în politica internațională și aceasta nu exercita nicio funcție oficială.

24. Tribunalul regional a precizat că, deși acest raționament nu era pe deplin conform cu principiile emise de Curtea Constituțională Federală, care nu admitea existența unui interes legitim decât în cazul în care persoana fotografiată se retrăsese într-un loc izolat, ferită de ochii publicului, nu era obligat de această jurisprudență într-o asemenea măsură încât să nu poată fi luată în considerare jurisprudența Curții în materie.

ii. Hotărârea curții de apel din 31 ianuarie 2006

25. Editura a declarat apel împotriva acestei hotărâri.

26. Prin hotărârea din 31 ianuarie 2006, Curtea de Apel Hamburg a anulat hotărârea, pe motiv că era necesar ca drepturile fundamentale ale presei să prevaleze asupra dreptului reclamantei. Aceasta a arătat că, deși scopul principal al reportajelor era divertismentul, publicarea acestor fotografii era totuși legală în sensul hotărârii Curții Constituționale Federale din 15 decembrie 1999, ale cărei considerente principale (*tragende Erwägungen*) obligau curtea de apel. Aceasta a precizat că persoanele din viața publică trebuiau să fie în mod cert protejate împotriva riscului de a fi fotografiate în orice moment și loc și de a li se publica ulterior aceste fotografii. Cu toate acestea, conform curții de apel, interesul legitim al acestor persoane, în sensul art. 23 § 2 din Legea privind drepturile de autor, nu trebuia să aibă drept consecință interzicerea oricărui reportaj privind persoane cunoscute publicului larg în afara aparițiilor lor oficiale. În orice caz, dreptul la respectarea vieții private nu impunea interzicerea publicării de fotografii făcute în locuri publice accesibile tuturor și în care persoana în cauză se află alături de un număr mare de persoane.

iii. Hotărârea Curții Federale de Justiție din 6 martie 2007

27. Reclamanta a formulat recurs împotriva acestei hotărâri.

28. Prin hotărârea din 6 martie 2007 (nr. VI ZR 51/06), Curtea Federală de Justiție a respins cererea persoanei în cauză privind prima fotografie.

În ceea ce privește a doua și a treia fotografie, aceasta a admis cererea, a casat hotărârea curții de apel și a restabilit interdicția pronunțată de tribunalul regional.

29. Curtea Federală de Justiție a considerat că opinia curții de apel nu corespundea conceptului de protecție graduală (*abgestuftes Schutzkonzept*) care fusese dezvoltat de jurisprudență pornind de la art. 22 și 23 din Legea privind drepturile de autor și pe care îl clarificase în mai multe decizii recente, pronunțate ulterior hotărârii *Von Hannover* și drept răspuns la rezervele de principiu pe care le exprimase Curtea. Conform acestui concept modificat privind protecția, art. 23 § 1 din Legea privind drepturile de autor, care prevedea o excepție de la regula conform căreia o fotografie nu putea fi publicată fără consimțământul prealabil al persoanei în cauză, lua în considerare interesul publicului de a fi informat și libertatea presei. Prin urmare, era necesar să se pună în balanță drepturile concurente care decurg din art. 1 § 1 și 2 § 1 din Legea fundamentală și art. 8 din convenție, pe de o parte, și cele care decurg din art. 5 § 1, a doua teză, din Legea fundamentală și din art. 10 din convenție, pe de altă parte, în aprecierea problemei de a stabili dacă publicația contestată ținea sau nu de domeniul istoriei contemporane, în sensul art. 23 § 1 nr. 1 din Legea privind drepturile de autor.

30. Curtea Federală de Justiție a adăugat că critica formulată de Curte în ceea ce privește expresia „personalitate absolută din istoria contemporană” privea fondul chestiunii de a stabili

în ce condiții astfel de persoane cunoscute publicului larg puteau face obiectul unor reportaje. Aceasta a considerat că, independent de chestiunea de a ști dacă reclamanta trebuia să fie considerată o personalitate absolută din istoria contemporană, persoana în cauză era, în orice caz, o persoană cunoscută publicului și care atrăgea atenția acestuia în mod special. Conform Curții Federale de Justiție, acest fapt, coroborat cu faptul că reclamanta nu se afla într-un loc izolat, ferită de ochii publicului, atunci când au fost făcute fotografiile, nu era totuși suficient pentru a nu proteja sfera privată a acesteia. Acest lucru rezultă nu numai din opinia Curții, ci și dintr-o înțelegere corectă a conceptului de protecție astfel dezvoltat.

31. Prin urmare, în opinia Curții Federale de Justiție, publicarea imaginilor unei persoane care, datorită importanței sale în istoria contemporană, trebuia, în principiu, să tolereze difuzarea fotografiilor care o înfățișau, în temeiul art. 23 § 1 nr. 1 din Legea privind drepturile de autor, era totuși ilegală dacă se aducea atingere intereselor sale legitime (art. 23 § 2). Nu putea exista nicio excepție de la obligația de a obține acordul persoanei decât în cazul în care era vorba de un reportaj sau un eveniment important în istoria contemporană. Expresia „istoria contemporană” – asemenea expresiei „valoare informativă” – trebuia să fie interpretată în sens larg și pornind de la interesul publicului. Aceasta includea orice chestiune de interes general din societate și reportajele de divertisment, care puteau să contribuie, de asemenea, la formarea unei opinii, sau chiar să stimuleze sau să influențeze această opinie mai mult decât informațiile pur factuale.

32. Deși libertatea presei și interzicerea cenzurii impuneau ca presa să poată decide singură subiectul despre care intenționa să facă un reportaj și ce anume dorea să publice, presa nu era scutită de obligația de a pune în balanță interesul său de publicare și protejarea sferei private a persoanei în cauză. Cu cât era mai mare valoarea informativă pentru public, cu atât interesul de a fi protejat devenea mai puțin important. Invers, cu cât valoarea informativă era mai mică, cu atât cântărea mai greu protejarea persoanei în cauză. Interesul cititorilor de a se distra avea, de regulă, o importanță mai mică decât protejarea sferei private și, prin urmare, acest interes al cititorilor nu era demn de protecție.

33. Curtea Federală de Justiție a declarat că, în consecință, chiar și în ceea ce privește persoanele care, până în prezent, fuseseră considerate personalități din istoria contemporană, era necesar să fie examinată chestiunea de a ști dacă reportajul în litigiu trebuia să facă obiectul unei dezbateri privind faptele (*mit Sachgehalt*) și dacă conținutul acestuia depășea o simplă dorință de a satisface curiozitatea publicului. În această privință, nu era exclus să se ia în considerare gradul de notorietate al persoanei în cauză.

34. Curtea Federală de Justiție a subliniat că această manieră de a pune în balanță interesele aflate în joc era conformă cu cerințele Curții referitoare la o protecție eficientă a sferei private și cu imperativele libertății presei și că nu intra în conflict cu forța obligatorie a hotărârii Curții Constituționale Federale din 15 decembrie 1999. Desigur, aceasta limitase protejarea sferei private împotriva publicării unor fotografii nedorite la cazuri de izolare spațială. Totuși, acest lucru nu împiedica atunci când erau puse în balanță, să se țină seama într-o măsură mai mare de valoarea informativă pentru public. De altfel, Curtea Constituțională Federală confirmase [recent] punerea în balanță de către Curtea Federală de Justiție conform acestor criterii, într-o hotărâre care privea reclamantul (decizia din 13 iunie 2006, nr. 1 BvR 565/06).

35. În opinia Curții Federale de Justiție, având în vedere că valoarea informativă a fotografiei era criteriul hotărâtor pentru punerea în balanță și că fotografia contestată în cazul cu care era sesizată fusese publicată în contextul unui reportaj scris, conținutul textului care însoțea fotografia nu putea fi ignorat.

36. Aplicând criteriile astfel dezvoltate cazului care i-a fost prezentat, Curtea Federală de Justiție, începând cu a doua și a treia fotografie, a arătat că a doua fotografie îi înfățișa pe reclamânți în timpul vacanței de schi pe o stradă animată din St. Moritz. Deși presa putea, în principiu, să decidă singură conținutul publicațiilor sale și deși reclamânții se aflau într-adevăr într-un loc public, în mijlocul altor persoane, nici articolul, nici fotografia nu priveau un eveniment de interes general sau din istoria contemporană. Vacanțele personalităților celebre

țineau de domeniul cheie (*Kernbereich*) al sferei private. Publicarea articolului și a fotografiei nu servea decât unor scopuri de divertisment, fără nicio importanță socială și, prin urmare, nu putea să se facă fără consimțământul reclamantei.

37. Curtea Federală de Justiție a arătat că a treia fotografie îi înfățișa pe reclamanți într-un telescaun la Zürs, în timpul vacanței lor de schi. Dacă Balul Trandafirului care urma să aibă loc în Monaco, despre care se vorbea în articolul care însoțea poza, putea eventual să fie considerat drept un eveniment din istoria contemporană, prezentând un interes social general, nu exista nicio legătură între fotografie și acest eveniment. Fotografia avea ca scop completarea fragmentului din articol în care se prezentau informații privind petrecerea aniversară din St. Moritz a reclamantului și vacanța de schi din Zürs a reclamanților. Prin urmare, era vorba despre informații care țineau exclusiv de sfera privată a reclamantei și care nu serveau decât unui interes de divertisment. În consecință, nici a treia fotografie nu putea fi publicată fără consimțământul reclamantei.

38. În ceea ce privește prima fotografie, Curtea Federală de Justiție a remarcat faptul că, deși aceasta nu conținea informații legate de vreun eveniment din istoria contemporană sau nu contribuia la o dezbatere de interes general, acest lucru nu era valabil pentru textul care o însoțea. Desigur, partea care se referea la vacanța de schi a reclamantei nu avea nicio legătură cu un eveniment din istoria contemporană sau de interes general, chiar dacă s-ar pleca de la o interpretare amplă a acestor expresii. În schimb, în ceea ce privește sănătatea prințului Rainier, Curtea Federală de Justiție a afirmat în special următoarele:

„Obiectul informării era, de asemenea, boala prințului de Monaco, care domnea la vremea respectivă. Boala acestuia reprezenta, prin urmare, un eveniment din istoria contemporană, despre care presa putea să scrie. Calitatea redactării și a concepției articolului nu sunt hotărâtoare, deoarece libertatea presei nu permite ca aplicabilitatea unui drept fundamental să depindă de calitatea produsului presei și a articolului redactat. Acest lucru este valabil, de asemenea, în măsura în care articolul comentează comportamentul membrilor familiei pe perioada bolii prințului, și, în orice caz, reclamanta nu a atacat articolul în această privință. Fotografia în litigiu susține și ilustrează această informație.”

39. Curtea Federală de Justiție concluzionează că, în aceste circumstanțe și după aprecierea contextului reportajului în ansamblu, reclamanta nu avea interese legitime care să se fi putut opune publicării fotografiei care înfățișa reclamanții în plină stradă. Aceasta a considerat că fotografia în cauză nu avea, în special, efectul unei încălcări proprii (*eigenständiger Verletzungseffekt*) care să poată justifica o concluzie diferită și că nimic nu indica faptul că fotografia fusese făcută clandestin sau cu mijloace tehnice echivalente care să facă publicarea acesteia ilegală.

iv. Hotărârea Curții Constituționale Federale din 26 februarie 2008

40. Prin hotărârea din 26 februarie 2008, Secția întâi (*Senat*) a Curții Constituționale Federale a respins acțiunile constituționale introduse de reclamantă (nr. 1 BvR 1626/07) și ale Editurii Ehrlich & Sohn GmbH & Co. KG (nr. 1 BvR 1602/07) împotriva hotărârii Curții Federale de Justiție (nr. VI ZR 51/06).

În aceeași hotărâre, aceasta a admis acțiunea constituțională (nr. 1 BvR 1606/07) a Editurii Klambt-Verlag GmbH & C^{ie} împotriva interzicerii, pronunțată de Curtea Federală de Justiție (hotărârea din 6 martie 2007, nr. VI ZR 52/06), oricărei noi publicări a unei fotografii apărute în revista *7 Tage*, care îi înfățișează pe reclamanți în vacanță într-un loc neprecizat și care însoțește un reportaj scris privind posibilitatea de a închiria o vilă de vacanță a familiei von Hannover din Kenya. Această procedură face obiectul unei cereri distincte a reclamantei în fața Curții (nr. 8772/10).

41. Curtea Constituțională Federală a observat, în primul rând, că hotărârile judecătorești constituiau o ingerință în exercitarea dreptului reclamantei la protejarea personalității sale, garantat la art. 1 § 1 și 2 § 1 din Legea fundamentală. Acest drept, precum și libertatea presei, nu erau totuși garantate în mod nelimitat. Limitele libertății presei erau stabilite la art. 22 și următoarele din Legea privind drepturile de autor, precum și la art. 8 din convenție.

Prevederile Legii privind drepturile de autor și art. 10 din convenție restrângeau dreptul la protejarea personalității. În ordinea juridică germană, convenția avea rangul unei legi federale ordinare. La nivelul dreptului constituțional, drepturile și libertățile pe care le garanta Constituția, precum și jurisprudența Curții, serveau drept repere de interpretare pentru a stabili conținutul și sfera de aplicare ale unui drept fundamental.

42. Curtea Constituțională Federală a amintit jurisprudența Curții privind art. 8 și 10 din convenție, precum și propria jurisprudență referitoare la diferitele drepturi fundamentale aflate în joc, reluând principiile care decurg din hotărârea principiu a acesteia din 15 decembrie 1999 (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 25). Aceasta a adăugat că, în măsura în care o imagine nu aducea prin ea însăși o contribuție la formarea opiniei publice, valoarea sa informativă trebuia să fie apreciată în contextul articolului care însoțea fotografia. Cu toate acestea, în ipoteza în care acest articol nu ar fi decât un pretext pentru a publica o fotografie a unei persoane cunoscute publicului larg, nu ar exista nicio contribuție la formarea opiniei publice și, prin urmare, nu ar fi oportun să se acorde întâietate interesului de publicare față de protecția personalității.

43. În continuare, Curtea Constituțională Federală declară că, pentru a aprecia ce anume impunea protecția personalității, era necesar să se țină seama nu numai de circumstanțele în care fusese făcută fotografia, de exemplu dacă fusese făcută clandestin sau dacă era fructul unei urmăririi permanente de către fotografi, ci și de situația în care fusese surprinsă persoana în cauză și de modul în care era reprezentată aceasta. Dreptul la protecția personalității căpăta atunci mai multă greutate în cazul în care fotografia expunea detalii din viața privată care nu făceau, de obicei, obiectul unor dezbateri publice. Același lucru era valabil și în cazul în care persoana respectivă putea să se aștepte în mod legitim, ținând seama de circumstanțe, să nu fie publicată nicio fotografie, deoarece se aflase într-o situație care ținea de sfera privată (*räumliche Privatheit*), mai ales într-un loc protejat în mod special. Dreptul la protecția personalității putea, de asemenea, să prevaleze asupra interesului de publicare în afara situațiilor de izolare spațială, în special atunci când persoana în cauză se afla într-un moment de destindere sau de relaxare, eliberată de constrângerile vieții profesionale sau cotidiene.

44. Curtea Constituțională Federală a subliniat că nu era necesar, în această privință, să se acorde importanță repartizării unor obligații procedurale privind prezentarea faptelor și sarcina probei. Era necesar să se asigure că nici presa, nici persoana vizată nu erau împiedicate să dovedească circumstanțele relevante pentru punerea în balanță a intereselor. Dacă presa intenționa să publice o fotografie fără consimțământul persoanei în cauză, i se putea impune să expună, în mod substanțial, condițiile în care fusese făcută fotografia, pentru a-i permite instanței să examineze chestiunea de a stabili dacă așteptările legitime ale persoanei în cauză se opuneau publicării fotografiei.

45. Curtea Constituțională Federală a reamintit că era de competența instanțelor civile să aplice și să interpreteze prevederile de drept civil, în lumina drepturilor fundamentale aflate în joc și ținând seama de convenție. Rolul acesteia se limita la a verifica dacă instanța a ținut seama suficient de influența drepturilor fundamentale atunci când a interpretat și aplicat legea și a pus în balanță drepturi divergente. Aceasta era și sfera controlului instanței constituționale în ceea ce privește chestiunea de a stabili dacă instanțele și-au îndeplinit obligația de a integra jurisprudența Curții în domeniul respectiv din ordinea juridică națională (*Teilrechtsordnung*). Faptul că punerea în balanță a drepturilor de către instanță în litigii multipolare – adică litigii care implică interese divergente – și complexe poate avea, de asemenea, alt rezultat, nu era un motiv suficient pentru a determina instanța constituțională să corecteze o hotărâre judecătorească. Cu toate acestea, exista o încălcare a Constituției în cazul în care nu fuseseră respectate sfera de protecție (*Schutzbereich*) sau domeniul de aplicare a unui drept fundamental aflat în joc și, prin urmare, punerea în balanță fusese defectuoasă, sau în cazul în care cerințele care decurg din dreptul constituțional sau din Convenție nu fuseseră luate în considerare în mod corespunzător.

46. Examinând cazul care i-a fost înaintat, Curtea Constituțională Federală a observat că hotărârea Curții Federale de Justiție și criteriile dezvoltate de aceasta nu erau criticabile din punct de vedere al dreptului constituțional. Aceasta a considerat, în special, că nimic nu împiedicase Curtea Federală de Justiție să se abată de la propria jurisprudență constantă în materie și să dezvolte un nou concept de protecție. Faptul că aceasta nu contestase, în hotărârea sa de principiu din 15 decembrie 1999, conceptul anterior de protecție al Curții Federale de Justiție însemna doar că acesta fusese conform cu criteriile de drept constituțional. Acest lucru nu implica însă faptul că un alt concept nu putea să îndeplinească aceste criterii. În special, nimic nu împiedicase Curtea Federală de Justiție să renunțe la conceptul său juridic de „personalitate din istoria contemporană” și să dea întâietate unei puneri în balanță a intereselor contradictorii, atunci când a examinat chestiunea de a stabili dacă o fotografie ținea de domeniul istoriei contemporane și, din acest motiv, putea fi publicată fără consimțământul persoanei în cauză (cu excepția cazului în care aceasta aducea atingere unui interes legitim al persoanei respective).

47. Aplicând criteriile astfel stabilite fotografiilor în cauză și începând cu cea de-a doua și a treia fotografie, a căror interdicție de publicare fusese contestată de Editura Ehrlich & Sohn (supra, pct. 40), Curtea Constituțională Federală a arătat că Curtea Federală de Justiție ținuse cont de faptul că a doua fotografie o înfățișa pe reclamantă într-un loc public, care nu era izolat sau protejat de public, dar că aceasta acordase totuși o greutate decisivă faptului că reportajul nu se referea la vacanța de schi a reclamantei, adică o situație care aparținea domeniului cheie al sferei private și care răspundea nevoii de relaxare a reclamantei, și că, prin urmare, nu exista alt interes pentru public decât satisfacerea curiozității acestuia. De altfel, contrar a ceea ce pretindea editura, interesul cititorilor pentru costumul ultimul răcnet al reclamantei nu corespundea niciunui interes public. În plus, articolul nu menționa acest aspect nicăieri.

48. În opinia Curții Constituționale Federale, aceeași concluzie se impunea și în ceea ce privește a treia fotografie. Nici articolul în care se comenta călătoria reclamantei și a soțului său la St. Moritz pentru a sărbători aniversarea acestuia, nici fotografia în care aceștia apar într-un telescaun nu aveau niciun interes de informare pentru public în afară de satisfacerea curiozității acestuia. Deși articolul menționa, de asemenea, Balul Trandafirului – un eveniment care, conform Curții Federale de Justiție, putea eventual să fie considerat ca ținând de istoria contemporană – nu a fost identificată nicio legătură între acest eveniment și fotografie.

49. Examinând aceeași fotografie, Curtea Constituțională Federală a considerat că Curtea Federală de Justiție considerase în mod corect că boala prințului care conducea principatul Monaco era un eveniment de interes general. În consecință, presa avusese dreptul să relateze în acest context și felul în care copiii prințului își împăcau obligațiile de solidaritate familială cu nevoile legitime ale vieții lor private, printre care se număra dorința de a pleca în vacanță. Concluzia Curții Federale de Justiție, conform căreia fotografia publicată avea o legătură suficientă cu evenimentul descris în articol, nu era criticabilă din punct de vedere al dreptului constituțional.

50. Curtea Constituțională Federală a subliniat că Curtea Federală de Justiție precizase faptul că protejarea personalității putea să prevaleze în cazul în care fotografia în cauză fusese făcută în condiții deosebit de defavorabile persoanei vizate, de exemplu, dacă fotografia fusese făcută clandestin sau era fructul unei urmăriri permanente de către fotografi. Cu toate acestea, editura oferise detalii privind efectuarea fotografiei în litigiu, fără ca reclamanta să fi denunțat insuficiența acestor informații în fața instanțelor civile „inferioare” sau în fața Curții Federale de Justiție. În special, persoana în cauză nu susținuse că fotografia contestată fusese făcută în condiții care îi erau defavorabile.

51. Curtea Constituțională Federală a respins, de asemenea, acuzația reclamantei conform căreia Curtea Federală de Justiție nu respectase sau nu luase în considerare în mod corespunzător jurisprudența Curții. Amintind că un astfel de capăt de cerere putea fi invocat în

fața sa dacă era întemeiat pe un drept fundamental garantat de legea fundamentală, aceasta a arătat că Curtea Federală de Justiție luase în considerare hotărârile *Von Hannover* (citată anterior) și *Karhuvaara și Iltalehti împotriva Finlandei* (nr. 53678/00, CEDO 2004-X) și nu își încălcase obligația de a respecta criteriile stabilite de convenție. Procedând la o analiză a jurisprudenței Curții în materie, Curtea Federală de Justiție a arătat că, atunci când trebuiau puse în balanță drepturi divergente, criteriul hotărâtor al acesteia era chestiunea de a stabili dacă ansamblul reportajului (articol și fotografie) contribuia la formarea liberă a opiniei publicului. În plus, era necesar să se facă o distincție între personajele politice, personajele publice și persoanele obișnuite. Dacă acestea din urmă beneficiau de cea mai mare protecție, personalitățile politice nu se puteau aștepta decât la o protecție scăzută împotriva unor reportaje care le vizau.

52. Conform jurisprudenței Curții (*Gourguénidzé împotriva Georgiei*, nr. 71678/01, pct. 57, 17 octombrie 2006, și *Sciacca împotriva Italiei*, nr. 50774/99, pct. 27, CEDO 2005-I), reclamanta făcea parte din personajele publice, ceea ce îi permitea presei, în prezența unui interes de informare a publicului, să publice fotografii, chiar dacă acestea priveau viața cotidiană publică a persoanei în cauză. O astfel de publicare, de altfel protejată la art. 10 din convenție, putea servi la exercitarea unui control public asupra comportamentului privat al persoanelor influente din viața economică, culturală sau jurnalistică. Curtea Constituțională Federală a reamintit că fusese deja criticată de către Curte abordarea instanțelor naționale care aplicaseră criterii prea restrictive la examinarea chestiunii de a stabili dacă mass-media raporta sau nu probleme de interes general atunci când relata circumstanțe care țineau de viața privată a unei persoane care nu aparținea sferei politice (cu trimitere la *Tønsbergs Blad A.S. și Haukom împotriva Norvegiei*, nr. 510/04, pct. 87, CEDO 2007-III). Totuși, era suficient ca reportajul să aibă ca obiect, cel puțin într-o anumită măsură, probleme importante care țin de domeniul politic sau de alte domenii (cu trimitere la *Karhuvaara și Iltalehti*, citată anterior, pct. 45).

53. Curtea Constituțională Federală concluzionează că Curtea Federală de Justiție considerase în speță că reportajul în litigiu aborda teme importante într-o societate democratică. În hotărârea sa *Von Hannover*, citată anterior, Curtea nu exclusese din principiu posibilitatea ca un reportaj care contribuia la o dezbatere privind probleme de interes general să fie însoțit de fotografii care arată o scenă din viața cotidiană a unei personalități politice sau a unui personaj public. Deși, în cauza *Von Hannover*, Curtea concluzionase că fotografiile contestate în această cauză nu aveau o valoare informativă, nu era criticabil din perspectiva dreptului constituțional faptul că respectiva Curte Federală de Justiție, după ce apreciasse circumstanțele cazului care îi fusese prezentat ținând seama de jurisprudența Curții, ajunsese la concluzia că fotografia în cauză avea o valoare informativă.

b) A doua serie de proceduri

54. La o dată neprecizată, reclamanta a sesizat Tribunalul Regional din Hamburg cu scopul de a interzice orice nouă publicare a fotografiei apărute în revista *Frau Aktuell* nr. 9/02 din 20 februarie 2002.

55. Prin hotărârea din 1 iulie 2005, tribunalul regional a admis cererea reclamantei.

56. Prin hotărârea din 13 decembrie 2005, Curtea de Apel din Hamburg a admis apelul editurii și a anulat hotărârea tribunalului regional.

57. Prin hotărârea din 6 martie 2007 (nr. VI ZR 14/06), Curtea Federală de Justiție a respins recursul reclamantei din aceleași motive precum cele prezentate în hotărârea sa din aceeași zi (nr. VI ZR 51/06 – supra, pct. 28-39). Aceasta a precizat că reclamanta nu susținuse în fața acesteia – și, de altfel, nimic nu indica acest lucru – că fotografia fusese făcută clandestin sau cu mijloace tehnice echivalente care făceau publicarea sa ilegală.

58. Prin Decizia din 16 iunie 2008 (nr. 1 BvR 1625/07), o cameră formată din trei judecători din cadrul Curții Constituționale Federale a hotărât să nu admită acțiunea constituțională a reclamantei, fără să motiveze decizia sa.

2. Procedurile inițiate de reclamant

a) Prima procedură

59. La 30 noiembrie 2004, reclamantul a sesizat Tribunalul Regional din Hamburg cu scopul de a interzice editurii Ehrlich & Sohn GmbH & Co. KG orice nouă publicare a trei fotografii apărute în revista *Frau im Spiegel*.

60. Prin hotărârea din 1 iulie 2005, tribunalul regional a admis această cerere.

61. Prin hotărârea din 31 ianuarie 2006, Curtea de Apel din Hamburg a admis apelul editurii.

62. Prin hotărârea din 6 martie 2007 (nr. VI ZR 50/06), Curtea Federală de Justiție a respins recursul reclamantului privind prima fotografie. În ceea ce privește a doua și a treia fotografie, aceasta a admis recursul, a casat hotărârea curții de apel și a restabilit interdicția pronunțată de tribunalul regional. Aceasta și-a întemeiat concluziile pe aceleași motive precum cele expuse în hotărârea sa nr. VI ZR 51/06 din aceeași zi (supra, pct. 28-39). În ceea ce privea notorietatea reclamantului, aceasta a confirmat opinia curții de apel conform căreia reclamantul era o persoană cunoscută publicului, în special în calitate de soț al reclamantei, care atrăgea în mod special atenția publicului.

63. Prin Decizia din 16 iunie 2008 (nr. 1 BvR 1624/07), o cameră formată din trei judecători din cadrul Curții Constituționale Federale a hotărât să nu admită acțiunea constituțională a reclamantului, fără să motiveze decizia sa.

b) A doua procedură

64. La 29 noiembrie 2004, reclamantul a sesizat Tribunalul Regional din Hamburg cu scopul de a interzice orice nouă publicare de către Editura WZV Westdeutsche Zeitschriftenverlag GmbH & Co. KG a fotografiei apărute în revista *Frau Aktuell*.

65. Prin hotărârea din 24 iunie 2005, tribunalul regional a admis cererea reclamantului.

66. Prin hotărârea din 13 decembrie 2005, Curtea de Apel Hamburg a admis apelul editurii.

67. Prin hotărârea din 6 martie 2007 (nr. VI ZR 13/06), Curtea Federală de Justiție a respins recursul reclamantului din aceleași motive precum cele prezentate în hotărârea sa din aceeași zi (nr. VI ZR 14/06 – supra, pct. 57).

68. Prin Decizia din 16 iunie 2008 (nr. 1 BvR 1622/07), o cameră formată din trei judecători din cadrul Curții Constituționale Federale a hotărât să nu admită acțiunea constituțională a reclamantului, fără să motiveze decizia sa.

II. Dreptul intern și european relevante

A. Constituția Federală

69. Dispozițiile relevante ale Constituției Federale sunt redactate astfel:

Art. 1 § 1

„Demnitatea ființei umane este intangibilă. Toate autoritățile publice au obligația să o respecte și să o protejeze.”

Art. 2 § 1

„Fiecare om are dreptul la dezvoltarea liberă a personalității sale, cu condiția să nu aducă atingere drepturilor celorlalți și nici să nu încalce ordinea constituțională sau legea morală [*Sittengesetz*]”.

Art. 5 § 1 și Art. 5 § 2

„Fiecare om are dreptul să se exprime și să difuzeze liber opinia sa verbal, în scris sau prin intermediul unor imagini și să se informeze fără restricții din surse care sunt accesibile tuturor. Libertatea presei și libertatea de informare prin radio, televiziune sau cinema sunt garantate. Nu există cenzură.

2. Limitele acestor drepturi se găsesc în dispozițiile legilor generale, în dispozițiile legale privind protecția tinerilor și în dreptul la respectarea onoarei personale [*Recht der persönlichen Ehre*].”

B. Legea privind drepturile de autor din domeniul artistic

70. Art. 22 § 1 din Legea privind drepturile de autor din domeniul artistic (*Gesetz betreffend das Urheberrecht an Werken der bildenden Künste und der Photographie – Kunsturhebergesetz*) prevede că imaginile nu pot fi difuzate decât cu autorizația expresă a persoanei în cauză. Art. 23 § 1 nr. 1 din lege prevede excepții de la această regulă în cazul în care imaginile în cauză țin de istoria contemporană (*Bildnisse aus dem Bereich der Zeitgeschichte*), cu condiția ca publicarea lor să nu aducă atingere unui interes legitim (*berechtigtes Interesse*) al persoanei în cauză (art. 23 § 2).

C. Rezoluția 1165 (1998) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind dreptul la respectarea vieții private

71. Pasajele relevante în speță din această rezoluție, adoptată de Adunarea Parlamentară la 26 iunie 1998, sunt redactate astfel:

„1. Adunarea amintește dezbaterea de actualitate pe care a consacrat-o dreptului la respectarea vieții private în cursul sesiunii din septembrie 1997, la câteva săptămâni după accidentul care a costat-o viața pe prințesa de Wales.

2. Cu această ocazie, anumite voci au solicitat o consolidare la nivel european a protecției vieții private, în special a persoanelor publice, prin intermediul unei convenții, în vreme ce altele considerau că viața privată era suficient de protejată de legislațiile naționale și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și că nu trebuia să se aducă atingere libertății de exprimare.

3. Pentru a aprofunda reflectarea asupra acestui subiect, comisia pentru probleme juridice și drepturile omului a organizat o audiere la Paris la 16 decembrie 1997, cu participarea atât a persoanelor publice sau a reprezentanților acestora, cât și a mass-mediei.

4. Dreptul la respectarea vieții private, garantat la art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, a fost deja definit de Adunare în Declarația privind mijloacele de comunicare în masă și drepturile omului din cadrul Rezoluției 428 (1970) ca fiind „dreptul de a-și trăi viața după bunul plac, cu un minim de ingerințe”.

5. Pentru a ține seama de apariția unor noi tehnologii ale comunicării ce permit stocarea și utilizarea de date personale, este necesar să se adauge la această definiție dreptul de a-și controla propriile date.

6. Adunarea este conștientă de faptul că dreptul la respectarea vieții private face adesea obiectul unor atingeri, chiar și în țările dotate cu o legislație specifică pentru protejarea acesteia, deoarece viața privată a devenit o marfă foarte profitabilă pentru anumite mijloace de informare în masă. În special persoanele publice sunt victimele acestor atingeri, deoarece detaliile vieții lor private reprezintă un argument pentru vânzare. În același timp, persoanele publice trebuie să fie conștiente că poziția caracteristică pe care o adoptă în societate și care este adesea consecința propriei lor alegeri, antrenează automat o presiune mare în viața lor privată.

7. Persoanele publice sunt cele care exercită funcții publice și/sau folosesc resurse publice și, mai general, toate persoanele care joacă un rol în viața publică, fie politic, economic, artistic, social, sportiv sau de alt tip.

8. Mass-media aduce adesea atingere dreptului la respectarea vieții private în numele unei interpretări unilaterale a dreptului la libertatea de exprimare, garantat la art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului, considerând că cititorii săi au dreptul să știe totul despre persoanele publice.

9. Este adevărat că anumite fapte care țin de sfera vieții private a persoanelor publice, în special politicieni, pot fi de interes pentru cetățeni și că, prin urmare, este legitim ca acestea să fie aduse la cunoștința cititorilor care sunt, de asemenea, alegători.

10. Prin urmare, este necesar să se găsească o modalitate de a permite exercitarea echilibrată a celor două drepturi fundamentale, care sunt garantate, de asemenea, de Convenția europeană a drepturilor omului: dreptul la respectarea vieții private și dreptul la libertatea de exprimare.

11. Adunarea reafirmă importanța dreptului la respectarea vieții private a fiecărei persoane și a dreptului la libertatea de exprimare, în calitate de fundamente ale unei societăți democratice. Aceste drepturi nu sunt nici absolute și nici nu există o ierarhie a acestora, având o importanță egală.

12. Adunarea reamintește totuși că dreptul la respectarea vieții private garantat la art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului trebuie să protejeze persoanele de drept privat nu numai împotriva ingerinței autorităților publice, dar și împotriva ingerinței persoanelor particulare și a instituțiilor private, inclusiv mijloacele de informare în masă.

13. Adunarea consideră că, deoarece toate statele membre au ratificat Convenția europeană a drepturilor omului și, în plus, numeroase legislații naționale care includ dispoziții ce garantează această protecție, nu este necesar, în consecință, să se propună adoptarea unei noi convenții pentru a garanta dreptul la respectarea vieții private.

(...)”

D. Rezoluția Comitetului de Miniștri privind executarea hotărârii *Von Hannover* (nr. 59320/00) din 24 iunie 2004

72. Rezoluția Comitetului de Miniștri (**CM/ResDH(2007)124**), **inclusiv anexa (extrase), adoptată la 31 octombrie 2007** în cadrul celei de-a 1007-a reuniuni a Delegaților Miniștrilor, este redactată astfel:

„Comitetul de Miniștri, în temeiul art. 46 § 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care prevede supravegherea de către Comitet a executării hotărârilor definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Convenția” și „Curtea”);

Având în vedere hotărârile transmise de Curte Comitetului odată devenite definitive;

Amintind că încălcarea Convenției constatată de Curte în această cauză privește atingerea adusă respectului la viața privată a reclamantei, prințesa Caroline Von Hannover, fiica cea mare a prințului Rainier III de Monaco, ca urmare a respingerii de către instanțele germane a cererilor sale care vizau interzicerea publicării anumitor fotografii care o priveau (încălcarea art. 8) (a se vedea detalii în anexă);

Având în vedere că a solicitat Guvernului statului pârât să îl informeze cu privire la măsurile adoptate în urma hotărârii Curții, ținând seama de obligația Germaniei de a se conforma acestora în conformitate cu art. 46 § 1 din convenție;

Având în vedere că a examinat informațiile transmise de Guvern în conformitate cu Regulile Comitetului pentru aplicarea art. 46 § 2 din convenție;

Asigurându-se că statul pârât a plătit părții reclamante, în termenul stabilit, reparația echitabilă prevăzută în hotărâre (a se vedea detalii în anexă),

Reamintind că aceste constatări ale Curții privind încălcarea impun, în afara plății reparației echitabile acordate de Curte în hotărârile sale, adoptarea de către statul pârât, dacă este necesar:

– a unor măsuri individuale care să pună capăt încălcărilor și să elimine consecințele, dacă este posibil prin *restitutio in integrum*; și

– a unor măsuri generale, care să permită prevenirea unor încălcări similare;

DECLARĂ, după ce a examinat măsurile adoptate de statul pârât (a se vedea anexa), că și-a îndeplinit funcțiile în temeiul art. 46 § 2 din convenție în prezenta cauză și

DECIDE încheierea examinării cauzei.

Anexa la Rezoluția CM/ResDH(2007)124

Informații privind măsurile adoptate cu scopul de a se conforma hotărârii din cauza

(...)

I. Plata reparației echitabile și măsuri individuale

(...)

b) Măsuri individuale

Reclamanta nu a luat nicio măsură pentru a împiedica noi publicări ale fotografiilor în cauză ulterior hotărârii Curții Europene, deși a avut această posibilitate în temeiul dreptului german. În schimb, aceasta a sesizat instanțele cu privire la o fotografie similară (a se vedea partea Măsuri cu caracter general, punctul 4). Conform informațiilor de care dispune Secretariatul, fotografiile contestate în această cauză nu au fost republicate în presa germană.

II. Măsuri generale

– Publicarea și difuzarea hotărârii Curții Europene: Hotărârea a făcut obiectul unei acoperiri mediatice largi, precum și al unor discuții în cadrul comunității juridice germane. La fel ca în cazul tuturor hotărârilor Curții Europene, aceasta este accesibilă publicului pe site-ul internet al Ministerului Federal de Justiție (www.bmj.de, Themen: Menschenrechte, EGMR) care include un link direct către site-ul internet al Curții pentru hotărârile în germană (www.coe.int/T/D/Menschenrechtsgerichtshof/Dokumente_auf_Deutsch/). În plus, hotărârea a fost difuzată printr-o scrisoare de către Agentul guvernamental autorităților și instanțelor interesate.

– Schimbare în jurisprudență: instanțele au ținut seama de hotărârea Curții Europene în cauze similare cu care au fost sesizate, recunoscându-i astfel un efect direct în dreptul german:

1) Asociația unui cântăreț celebru a obținut câștig de cauză în fața Curții de Apel Berlin (KG Urt. v. 29.10.2004, 9 W 128/04 *Neue Juristische Wochenschrift*, NJW, 2005, p. 605- 607).

2) Principiile convenției astfel cum au fost stabilite de Curtea Europeană în hotărârile sale au fost, de asemenea, confirmate, deși nu erau direct relevante, în hotărârea tribunalului de instanță din Hamburg, prin care a fost interzisă exploatarea comercială a popularității fostului cancelar Schröder (AG Hambourg, Urt. v. 2.11.2004, 36A C 184/04, *NJW-RR* 2005, p. 196-198).

3) Pe baza hotărârii Curții Europene, Curtea Civilă Federală a confirmat o hotărâre care autoriza publicarea unui articol privind o amendă contravențională aplicată soțului reclamantei pentru exces de viteză pe o autostradă franceză. Curtea a considerat că publicul avea un interes legitim de a fi informat cu privire la această infracțiune, deoarece acest tip de comportament face obiectul unei dezbateri publice (BGH, Urt. v. 15.11.2005, VI ZR 286/04, disponibilă pe site-ul www.bundesgerichtshof.de).

4) În ceea ce privește reclamanta, în iulie 2005, Curtea Regională din Hamburg (*Landgericht*), făcând referire la hotărârea Curții Europene, s-a pronunțat în favoarea reclamantei, interzicând publicarea unei fotografii care înfățișa reclamanta alături de soțul ei pe o stradă din St Moritz, în timpul vacanței lor de schi. Cu toate acestea, în decembrie 2005, instanța de al doilea grad de jurisdicție (Curtea de Apel Hamburg, *Oberlandesgericht*) a casat această decizie, întemeindu-se mai degrabă pe jurisprudența Curții Constituționale Federale din Germania (*Bundesverfassungsgericht*). Ca urmare a unei cereri de revizuire introdusă de reclamantă, Curtea Federală Civilă (*Bundesgerichtshof*) a decis, la 6 martie 2007, că fotografia în cauză putea fi publicată. În raționamentul său, evaluând diversele interese aflate în joc, instanța internă a ținut seama în mod explicit de standardele convenției, astfel cum au fost stabilite în hotărârea Curții Europene (BGH Urt. v. 6.3.2007, VI ZR 14/06, disponibilă pe site-ul www.bundesgerichtshof.de) (...).”

În drept

I. Cu privire la disjungerea cererilor

73. Curtea remarcă faptul că, înainte să se desesizeze în favoarea Marii Camere, camera conexasă prezentele cereri cu cererea *Axel Springer AG împotriva Germaniei* (nr. 39954/08 – supra, pct. 3). Totuși, având în vedere natura faptelor și a chestiunilor de fond care fac obiectul acestor cauze, Marea Cameră a considerat adecvată disjungerea cererii nr. 39954/08 de prezentele cereri.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 8 din Convenție

74. Reclamanții se plâng de refuzul instanțelor germane de a interzice orice nouă publicare a fotografiei apărute la 20 februarie 2002 în revistele *Frau im Spiegel* nr. 9/02 și *Frau aktuell* nr. 9/02. Aceștia pretind că le-a fost încălcat dreptul la respectarea vieții lor private, astfel cum este garantat la art. 8 din Convenție, ale cărui părți relevante în speță sunt redactate astfel:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie (...)

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru [...] protejarea drepturilor și libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

75. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. În plus, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Este necesar așadar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

a) Guvernul

76. Guvernul subliniază, de la început, că nu există niciun conflict între Curtea Constituțională Federală și Curte. Acesta amintește că, în hotărârea sa din 14 octombrie 2004 (hotărârea *Görgülü* – nr. 2 BvR 1481/04, Culegere de hotărâri și decizii ale Curții Constituționale Federale nr. 111, p. 307), Curtea Constituțională Federală a precizat că faptul că instanța națională nu ținuse cont suficient de convenție sau de jurisprudența Curții putea face obiectul unei acțiuni constituționale în fața acesteia. Acesta susține că, în speță, Curtea Federală de Justiție și Curtea Constituțională Federală au luat în considerare jurisprudența Curții, în special hotărârea *Von Hannover*. Prin urmare, nu se putea vorbi deloc despre o atitudine de refuz din partea acestor instanțe, care, dimpotrivă, acordaseră dreptului personalității o protecție mai mare decât înainte.

77. Guvernul remarcă faptul că prezentele cereri privesc, până la urmă, doar o singură fotografie. Conform acestuia, deși este adevărat că fotografiile publicate la 20 februarie 2002, fără să fie identice, sunt în mod verosimil din aceeași serie, este la fel de adevărat că, pentru un spectator neutru, este vorba despre aceeași reprezentare fotografică a reclamanților, în ciuda diferențelor de format și de încadrare. Guvernul amintește că celelalte fotografii

examine în Decizia Curții Constituționale Federale din 26 februarie 2008 fie au fost interzise publicării de către Curtea Federală de Justiție, fie fac obiectul unei cereri diferite în fața Curții. Alte fotografii, menționate de reclamant în observațiile lor, nu ar putea fi luate în considerare de Curte, având în vedere că procedurile interne în această privință nu erau încă finalizate.

78. Guvernul arată că, până la hotărârea *Von Hannover*, instanțele germane au utilizat noțiunea, caracterizată printr-o absență a flexibilității, de „personalitate absolută din istoria contemporană”, care nu beneficia decât de o protecție redusă în dreptul german. Ca urmare a hotărârii *Von Hannover*, Curtea Federală de Justiție a renunțat la acest concept și a dezvoltat conceptul de protecție (gradată), în temeiul căruia era necesar, de acum înainte, să se demonstreze pentru fiecare fotografie că există un interes de a o publica. În plus, conform noii abordări adoptate de Curtea Federală de Justiție, punerea în balanță a intereselor aflate în joc consta în a stabili dacă publicarea contribuia la o dezbatere publică. Valoarea informativă a publicării are o importanță deosebită în această privință. Pe scurt, noua jurisprudență a Curții Federale de Justiție, confirmată de Curtea Constituțională Federală, acorda o importanță mai mare protecției personalității, astfel cum o demonstrează faptul că două din cele trei fotografii inițiale au fost interzise. În plus, fotografia în litigiu și articolele care o însoțeau se disting net de fotografiile și comentariile lor care făcuseră obiectul hotărârii *Von Hannover*.

79. Guvernul contestă acuzația reclamantilor conform căreia prima reclamantă este, în conformitate cu constatările univoce ale Curții, o persoană privată. În mai multe hotărâri, Curtea ar fi calificat-o pe aceasta drept personaj public, diferențiind-o de o persoană privată (*Gourguénidzé*, citată anterior, pct. 40; *Sciacca*, citată anterior, pct. 27; și *Reklos și Davourlis împotriva Greciei*, nr. 1234/05, pct. 38, 15 ianuarie 2009). Incluzând reclamantii în categoria persoanelor publice, instanțele germane nu au făcut decât să reia jurisprudența Curții. Membră a unei dinastii domnitoare, reclamanta se prezenta publicului în funcții oficiale din principat. În plus, aceasta prezida „Fundatia Prințesa Grace de Monaco”, ale cărei activități au fost făcute publice de către administrația monegască în Anuarul oficial al principatului.

80. Guvernul precizează că reclamantii nu au denunțat în fața instanțelor naționale circumstanțele în care fuseseră făcute fotografiile în litigiu, deși este vorba despre elemente de care acestea, de regulă, țin seama în mod corespunzător. Conform acestuia, deși fotografiile în litigiu au fost în mod cert făcute fără știrea și fără consimțământul persoanelor în cauză, acest lucru nu înseamnă însă că acestea au fost făcute clandestin sau în condiții defavorabile reclamantilor.

81. Guvernul susține că particularitatea cauzelor în care, precum în cazul în speță, instanței naționale i se solicită să pună în balanță drepturile și interesele a două sau mai multe persoane private constă în faptul că procedura în fața Curții reprezintă o continuare a procedurii inițiale, fiecare din părțile la procedura internă având posibilitatea de a sesiza Curtea. Tocmai din acest motiv, nu este suficientă o singură soluție, fiind vorba de punerea în balanță a intereselor aflate în joc, ci ar trebui să existe un „coridor” de soluții, în limitele căruia instanța națională ar trebui să găsească o posibilitate de a pronunța decizii conforme cu convenția. În lipsa acestuia, Curtea însăși ar trebui să se pronunțe cu privire la fiecare din aceste cauze, ceea ce ar intra în atribuțiile sale doar într-o mică măsură. În consecință, aceasta ar trebui să limiteze sfera controlului său și să intervină doar în cazul în care instanțele interne nu au ținut seama de anumite circumstanțe specifice la punerea în balanță sau dacă rezultatul punerii în balanță este în mod evident disproporționat [a se vedea, de exemplu, *Cumpănă și Mazăre împotriva României* (MC), nr. 33348/96, pct. 111-120, CEDO 2004-XI]. Guvernul susține că, în relația dintre stat și cetățean, creșterea libertății persoanei implică doar o limitare a posibilității de ingerință din partea statului, în vreme ce, în relația dintre doi cetățeni, acordarea unei importanțe mai mari dreptului uneia dintre persoanele în cauză restrânge dreptul celorlalți, lucru interzis la art. 53 din convenție. În consecință, sfera controlului Curții este redusă în astfel de cauze.

82. Guvernul insistă asupra marjei de apreciere de care statul dispune în speță. Această marjă depinde de natura activităților în joc și de scopul restricțiilor. De altfel, în jurisprudența recentă a Curții, aceasta a recunoscut statelor o marjă de apreciere amplă în cauzele care privesc art. 8 din convenție (*A. împotriva Norvegiei*, nr. 28070/06, pct. 66, 9 aprilie 2009, și *Armonienë împotriva Lituaniei*, nr. 36919/02, pct. 38, 25 noiembrie 2008). În general, marja statelor este mai mare atunci când nu există un consens la nivel european. Conform Guvernului, deși există în mod cert o tendință de armonizare a sistemelor juridice în Europa, totuși există în continuare diferențe care se află, de altfel, la originea eșecului negocierilor în vederea adoptării unui regulament al Uniunii Europene referitor la normele conflictuale din domeniul delictelor civile [Regulamentul (CE) nr. 864/2007 din 11 iulie 2007 – Regulamentul Roma II]. Marja de apreciere este amplă și în cazul în care autoritățile naționale trebuie să păstreze un echilibru între interese private și publice concurente sau diferite drepturi protejate de convenție (*Dickson împotriva Regatului Unit* [MC], nr. 44362/04, pct. 78, CEDO 2007-XIII, și *Evans împotriva Regatului Unit* [MC], nr. 6339/05, pct. 77, CEDO 2007-IV). În plus, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene confirmă acest lucru (hotărârile *Schmidberger* din 12 iunie 2003, C-112/00, și *Omega* din 14 octombrie 2004, C-36/02).

b) Reclamantii

83. Reclamantii doresc să sublinieze contextul prezentelor cereri. Din momentul în care reclamanta și-a pierdut primul soț într-un accident tragic în 1985, mass-media și-a dat seama că povestea văduvei și a celor trei copii ai săi se preta vânzării și constituia o piață lucrativă. Deși codul civil francez interzicea realizarea și publicarea unor astfel de fotografii în Franța, reclamantii au fost totuși urmăriți de paparazzi care vindeau aceste fotografii pe alte piețe, în special în Germania. Total necunoscut publicului înainte, reclamantul a fost urmărit, de asemenea, de paparazzi după căsătoria sa cu prima reclamantă și nașterea copilului lor. Conform jurisprudenței instanțelor civile germane, confirmată de Curtea Constituțională Federală în 1999, reclamantii ar fi putut să se opună publicării unor astfel de fotografii numai dacă s-ar fi aflat într-un loc izolat, feriți de ochii publicului. Reclamantii avuseseră constant sentimentul că sunt observați, urmăriți și persecutați și, prin urmare, își puseseră multe speranțe în hotărârea *Von Hannover*, în care Curtea a contestat această jurisprudență. Din acest motiv introduseseră, prin urmare, șase cauze pilot privind fotografii comparabile cu cele care făcuseră obiectul hotărârii *Von Hannover*. Or, autoritățile germane nu au fost dispuse să adere la această hotărâre. Acest lucru este dovedit în special, pe de o parte, de declarația ministrului federal al justiției și a cancelarului german de la acea vreme, conform cărora hotărârea Curții nu avea un caracter obligatoriu pentru instanțele germane, jurisprudența Curții Constituționale Federale având rang superior convenției, și, pe de altă parte, de opiniile exprimate de judecătorii raportori respectivi din cauzele *Caroline von Hannover* în fața Curții Constituționale Federale, într-un interviu și într-un articol juridic publicate în 2004 și respectiv 2009.

84. Germania a refuzat până în prezent în mod categoric să execute hotărârea *Von Hannover*, încălcând art. 46 din convenție. Astfel, în hotărârea *Görgülü*, Curtea Constituțională Federală a subliniat că era necesară o executare schematică a hotărârilor Curții. Curtea de apel a observat clar în speță că a prevalat hotărârea Curții Constituționale Federale din 1999. În ceea ce privește Curtea Federală de Justiție și Curtea Constituțională Federală, acestea nu au respectat hotărârea *Von Hannover* și au continuat să folosească noțiunea de personalitate (absolută) din istoria contemporană, deși aceasta a fost contestată de Curte, care a utilizat termenii „persoană de mare notorietate” sau „persoană cunoscută publicului larg” și – *de facto* – elementul de izolare spațială, recurgând de acum înainte la expresia „momente de destindere și relaxare în afara obligațiilor vieții profesionale sau cotidiene”. Reclamantii au continuat să facă obiectul unor reportaje în presă privind viața lor cotidiană și privată și să fie persecutați de paparazzi, fără ca justiția germană să aibă în vedere

încetarea acestor lucruri. Neîndînd în măsură să știe dacă sunt protejați împotriva hărțuirii din partea paparazzi, aceștia denunță o situație de insecuritate juridică intolerabilă și un risc financiar enorm legat de procedurile judiciare pe care trebuie să le inițieze.

85. Reclamanții susțin că niciuna din fotografii, luate în considerare separat sau în contextul articolului care le însoțește, nu contribuie la o dezbatere de interes general într-o societate democratică. Acestea servesc doar pentru a satisface curiozitatea anumitor cititori. Chestiunea de a ști unde și cum își petrec reclamanții vacanțele nu este, în mod evident, o problemă de interes public. O plimbare a reclamanților în timpul vacanței lor nu reprezintă un eveniment din istoria contemporană, cu atât mai puțin cu cât nu intră sub incidența exercitării unei funcții oficiale.

86. Menționarea bolii îndelungate a prințului Rainier în articolul care însoțește fotografiile în litigiu nu poate schimba această constatare. Articolul nu tratează problema de a ști dacă boala prințului îl împiedică să își asume obligațiile de suveran. Doar câteva fraze informează cititorul privind boala; esențialul articolului relatează viața privată a reclamanților și a altor membri ai familiei princiare. Boala prințului a fost doar un pretext pentru a etala viața privată a reclamanților. Dacă existau îndoieli în ceea ce privește justificarea publicării fotografiei care îl înfățișează pe prințul Rainier împreună cu fiica lui, Stéphanie, publicarea fotografiei în litigiu în mod clar nu era justificată. Chiar dacă s-ar recunoaște valoarea informativă a bolii prințului, nu ar exista nicio legătură serioasă între vacanța la schi a reclamanților și această boală. În plus, un simplu articol ar fi fost suficient pentru a satisface interesul publicului.

87. Reclamanții susțin că nu era nimic excepțional sau condamnat în faptul că aceștia au petrecut, asemenea altor familii, câteva zile într-o vacanță de schi împreună cu fiica lor, în timp ce prințul era bolnav. Această informație nu avea nicio influență asupra guvernării principatului monegasc. Tocmai atunci când o persoană este afectată de o boală îndelungată rudele acesteia au nevoie de o protecție specială în timpul celor câteva zile care le permit să se relaxeze. Dacă boala unei rude ar fi suficientă pentru a justifica publicarea unor fotografii, garanțiile art. 8 ar fi subminate și presa ar putea relata permanent informații cu privire la viața privată a reclamanților. În cazul fotografiilor care înfățișează reclamanții alături de prinț, evenimentul de istorie contemporană ar fi vizita, iar atunci când reclamanții se află în altă parte, evenimentul ar fi absența lor. Mass-media germana a înțeles foarte bine: Era suficient să îmbogățească un reportaj cu ajutorul unor fraze pentru a-i conferi în mod artificial o valoare informativă.

88. Reclamanții denunță absența a doi factori importanți în punerea în balanță efectuată de instanțele germane. Susțin că acestea nu au ținut seama de faptul că nu au încercat niciodată să își etaleze viața privată în mass-media, ci că au încercat mereu să lupte împotriva oricărei publicări ilegale. Astfel, aceștia au avut o speranță legitimă privind protejarea vieții lor private. În plus, spre deosebire de Curte, instanța germană nu a luat în considerare faptul că reclamanții erau permanent urmăriți și persecutați de paparazzi și că fotografiile fuseseră făcute fără știrea și fără consimțământul lor. De altfel, primei reclamante nu i s-a cerut niciodată să urce pe tronul principatului monegasc: atunci când fuseseră realizate fotografiile, tatăl său era încă în viață; după moartea acestuia, fratele acesteia, Albert, este cel care a succedat la tron.

89. În ceea ce privește marja de apreciere, reclamanții susțin că autoritățile germane nu mai beneficiază de ea de la pronunțarea hotărârii *Von Hannover*, în care Curtea a stabilit clar criteriile care trebuie să fie respectate în cauzele privind publicarea ilegală de fotografii. În plus, exista în materie un consens la nivel european, la care se ajunsese în special sub influența acestei hotărâri și care este dovedit și de adoptarea unei rezoluții de către Adunarea Parlamentară în 1998. Diferențele care mai există nu sunt decât de nuanță. În ceea ce privește hotărârea *Von Hannover*, aceasta se înscria într-o linie jurisprudențială stabilită și fusese confirmată de nenumărate ori ulterior. În plus, în opinia reclamanților, este de mirare că, în calitate de instanță supremă europeană, Curtea trebuie să se mulțumească cu un control mai moderat decât cel exercitat de Curtea Constituțională Federală care, în procedura privind

fotografia publicată în revista *7 Tage* (supra, pct. 40), nu a ținut seama de opinia a unsprezece judecători profesioniști care examinaseră cauza, înlocuind opinia acestora cu propria opinie până în cele mai mici detalii.

2. Observațiile terților intervenienți

a) Asociația Editorilor de Reviste din Germania

90. Asociația intervenientă subliniază că hotărârea *Von Hannover* pronunțată de Curte a avut o influență considerabilă asupra libertății presei din Germania. În urma acestei hotărâri, instanțele germane au acordat libertății presei o importanță mult mai redusă decât înainte. Deciziile acestora în materie au fost de atunci înainte conforme cu jurisprudența Curții, la care fac, de altfel, deseori referire. Asociația susține că presa, în cadrul rolului său de „câine de pază”, are sarcina nu numai de a urmări parlamentele, guvernele și evenimentele politice, ci și de a observa viața publică în general din domeniile public, economic, cultural, social, sportiv sau altele. Asemenea membrilor altor familii regale, prima reclamantă are un rol de model și este în mod cert o persoană publică. Asociația intervenientă amintește că, din 2003, persoana în cauză este „Ambasadoare a bunăvoinței” a UNESCO, titlu decernat unor persoane celebre precum Nelson Mandela, Claudia Cardinale sau Pierre Cardin. În plus, Curtea calificase prima reclamantă drept o persoană publică în hotărârile ulterioare hotărârii *Von Hannover*. Conform asociației, dacă viața privată beneficia deja de o protecție considerabilă înainte de hotărârea *Von Hannover*, aceasta a fost extinsă ulterior. Prin urmare, instanțele germane nu au depășit marja lor de apreciere. Norma, astfel cum există în Franța, nu poate constitui un model pentru Europa.

b) Editura Ehrlich & Sohn GmbH & Co KG

91. Editura intervenientă amintește importanța libertății presei în Germania, în special ținând seama de perioada național-socialistă a țării. Aceasta subliniază că articolele de divertisment beneficiază, de asemenea, de protecția libertății presei, conform unei jurisprudențe constante a Curții Constituționale Federale. În plus, fiica fostului prinț, conducător al unei țări europene, sora prințului suveran actual și soția șefului unei foste dinastii nobile germane, prima reclamantă este în mod incontestabil o persoană publică ce prezintă interes, cel puțin în Europa. În cele din urmă, editura susține că, ulterior hotărârii *Von Hannover*, pronunțată de Curte în 2004, instanțele germane au operat un reviriment de jurisprudență, limitând posibilitatea de publicare a fotografiilor unor persoane realizate în afara unor manifestări oficiale și fără consimțământul persoanelor în cauză, limitând astfel considerabil libertatea de informare și a presei.

c) Media Lawyers Association

92. Asociația intervenientă susține că art. 8 din convenție nu creează un drept la imagine, la fel cum nu creează nici un drept la reputație. Publicarea fotografiei unei persoane nu reprezintă în sine, în mod necesar, o ingerință în drepturile garantate de această dispoziție. Existența unei ingerințe depinde de un ansamblu de circumstanțe și impune îndeosebi un anumit grad de gravitate. Este vitală protejarea durabilă a dreptului mass-mediei de a relata orice subiect de interes public. Conform asociației, deși Curtea, în hotărârea sa *Von Hannover*, a recunoscut în mod întemeiat că este important să se țină seama de contextul în care a fost realizată o fotografie, aceasta a mers prea departe atunci când a afirmat – în mod eronat – că orice publicare a unei fotografii intră sub incidența art. 8. Din nefericire, Curtea confirmase această poziție în hotărârile pronunțate ulterior. Asociația susține că abordarea adecvată este să se examineze în primul rând dacă fotografia publicată intră sau nu sub incidența sferei private. În acest context, este necesar să se examineze problema de a ști dacă, ținând seama de toate circumstanțele, persoana în cauză avea o speranță legitimă că viața sa privată este protejată. În cazul unui răspuns negativ, examinarea s-ar încheia, deoarece nu s-ar putea

aplica art. 8 din convenție. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța națională ar trebui să procedeze la punerea în balanță a drepturilor divergente – cu o valoare egală – care decurg din art. 8 și 10 din convenție, ținând seama totodată de toate circumstanțele cauzei. Exercițiul punerii în balanță și rezultatul acestuia țin de marja de apreciere a statelor. Curtea nu ar trebui să intervină decât în cazul în care autoritățile naționale nu au procedat la o punere în balanță sau deciziile acestora nu sunt rezonabile. În cele din urmă, decizia de a adăuga o fotografie la un reportaj scris era la discreția editorului, căruia instanța nu ar trebui să i se substituie.

d) Intervenția comună a Media Legal Defence Initiative, International Press Institute și World Association of Newspapers and News Publishers

93. Cele trei asociații interveniente subliniază că, în statele contractante, se observă o tendință de asimilare de către instanțele naționale a principiilor și normelor stabilite de Curte în ceea ce privește punerea în balanță a drepturilor care decurg din art. 8 și 10 din convenție, chiar dacă problema de a stabili ce importanță are o anumită circumstanță poate varia de la un stat la altul. Acestea solicită Curții să lase statelor contractante o marjă amplă de apreciere. În această privință, asociațiile susțin că art. 53 din convenție pledează în favoarea unei astfel de marje. În hotărârea *Chassagnou și alții împotriva Franței* [(MC), nr. 25088/94, 28331/95 și 28443/95, pct. 113, CEDO 1999-III], Curtea a recunoscut, de altfel, statelor contractante o marjă importantă în cazurile în care este vorba despre situații în care sunt în joc interese concurente. De asemenea, statele contractante dispun, în general, de o marjă mai amplă atunci când este vorba despre obligațiile lor pozitive în domeniul relațiilor între persoane private sau în alte domenii în care, într-o societate democratică, pot exista în mod rezonabil divergențe de opinie considerabile (*Fretté împotriva Franței*, nr. 36515/97, pct. 41, CEDO 2002-I). În rest, Curtea a recunoscut deja o marjă amplă într-o cauză al cărei obiect era punerea în balanță a drepturilor care decurg din art. 8 și 10 din convenție (*A. împotriva Norvegiei*, citată anterior, pct. 66). Rolul acesteia este tocmai de a se asigura că statele contractante instituie un mecanism care permite să se procedeze la o punere în balanță și să se verifice dacă factorii specifici luați în considerare de instanța națională în această privință sunt conformi cu convenția și jurisprudența sa. Aceasta ar trebui să intervină doar în cazul în care circumstanțele luate în considerare de instanța națională sunt în mod evident necorespunzătoare sau concluziile instanțelor naționale au în mod clar un caracter arbitrar sau nu respectă interesele persoanei în cauză în ceea ce privește protejarea sferei private sau reputației acesteia. În caz contrar, aceasta ar risca să devină o instanță de apel pentru astfel de cauze.

3. Motivarea Curții

a) Cu privire la obiectul cererii

94. Curtea subliniază, de la început, faptul că nu i s-a cerut, în speță, să examineze problema de a stabili dacă Germania și-a îndeplinit obligațiile care decurg din art. 46 din convenție în ceea ce privește executarea hotărârii *Von Hannover*, pronunțată de Curte în 2004, această sarcină revenind Comitetului de Miniștri [*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) împotriva Elveției* (nr. 2) (MC), nr. 32772/02, pct. 61, CEDO 2009-..., și *Öcalan împotriva Turciei* (dec.), nr. 5980/07, 6 iulie 2010]. Prezentele cereri privesc doar noile proceduri inițiate de reclamanți ulterior hotărârii *Von Hannover* în ceea ce privește publicarea altor fotografii care îi înfățișează (supra, pct. 15-20).

b) Principii generale

i. Cu privire la viața privată

95. Curtea amintește că noțiunea de viață privată cuprinde elemente care se raportează la identitatea unei persoane, precum numele, fotografia, integritatea fizică și morală ale acesteia;

garanția oferită la art. 8 din convenție este destinată, în esență, pentru a asigura dezvoltarea, fără ingerințe externe, a personalității fiecărui individ în raport cu semenii săi. Așadar există o zonă de interacțiune între individ și terți care, chiar și într-un context public, poate ține de viața privată. Prin urmare, publicarea unei fotografii interferează cu viața privată a unei persoane, chiar dacă aceasta este o persoană publică [*Schüssel împotriva Austriei* (dec.), nr. 42409/98, 21 februarie 2002; *Von Hannover*, citată anterior, pct. 50 și 53; *Sciacca*, citată anterior, pct. 29; și *Petrina împotriva României*, nr. 78060/01, pct. 27, 14 octombrie 2008].

96. În ceea ce privește fotografiile, Curtea a subliniat că imaginea unei persoane este unul din principalele atribute ale personalității sale, având în vedere că exprimă originalitatea sa și îi permite să se diferențieze de ceilalți. Dreptul persoanei la protejarea imaginii sale constituie, astfel, una din condițiile esențiale ale dezvoltării sale personale. Aceasta presupune, în principal, stăpânirea de către individ a imaginii sale, care include în special posibilitatea acestuia de a refuza publicarea sa (*Reklos și Davourlis*, citată anterior, pct. 40).

97. Curtea amintește, de asemenea, că, în anumite circumstanțe, o persoană, chiar și cunoscută publicului, se poate prevala de o „speranță legitimă” privind protejarea și respectarea vieții sale private (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 51; *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue împotriva Belgiei*, nr. 64772/01, pct. 78, 9 noiembrie 2006; *Standard Verlags GmbH împotriva Austriei* (nr. 2), nr. 21277/05, pct. 48, 4 iunie 2009; și *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS) împotriva Franței*, nr. 12268/03, pct. 53, 23 iulie 2009).

98. În cauzele de tipul celei care face obiectul examinării, nu este în cauză un act al statului, ci pretinsa insuficiență a protecției acordate de instanțele interne vieții private a reclamanților. Or, deși art. 8 vizează în esență să protejeze individul împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice, acesta nu se limitează doar la a obliga statul să nu comită astfel de ingerințe: la acest angajament negativ se pot adăuga obligații pozitive, inerente respectării efective a vieții private sau de familie. Acestea pot implica adoptarea unor măsuri care vizează respectarea vieții private, chiar și în ceea ce privește relațiile dintre indivizi (*X și Y împotriva Țărilor de Jos*, 26 martie 1985, pct. 23, seria A nr. 91, și *Armoniené*, citată anterior, pct. 36). Acest lucru este valabil și pentru protejarea dreptului la imagine împotriva abuzurilor din partea terților (*Schüssel*, citată anterior; *Von Hannover*, citată anterior, pct. 57; și *Reklos și Davourlis*, citată anterior, pct. 35).

99. Limita dintre obligațiile pozitive și negative ale statului în raport cu art. 8 nu se pretează unei definiții precise, dar principiile aplicabile sunt comparabile. În special, în ambele cazuri, trebuie să se țină seama de echilibrul just care trebuie păstrat între interesele concurente aflate în joc (*White împotriva Suediei*, nr. 42435/02, pct. 20, 19 septembrie 2006, și *Gourguénidzé*, citată anterior, pct. 37).

ii. Cu privire la libertatea de exprimare

100. Având în vedere că prezentele cereri necesită o examinare a echilibrului just care trebuie păstrat între dreptul reclamanților la respectarea vieții lor private și dreptul editurii la libertatea de exprimare, garantat la art. 10 din convenție, Curtea consideră util să se raporteze și la principiile generale privind aplicarea acestui echilibru.

101. Libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una dintre condițiile primordiale ale evoluției sale și ale dezvoltării fiecărei persoane. Sub rezerva art. 10 § 2, aceasta este valabilă nu numai în ceea ce privește „informațiile” sau „ideile” acceptate ori considerate drept inofensive sau indiferente, ci și pentru cele care rănesc, șochează sau neliniștesc: acest lucru este impus de pluralism, toleranță și mentalitatea deschisă, fără de care nu există o „societate democratică”. Astfel cum este consacrată la art. 10, libertatea de exprimare este însoțită de excepții care necesită totuși o interpretare strictă, iar necesitatea de a o restrânge trebuie stabilită în mod convingător [a se vedea, printre altele, *Handyside împotriva Regatului Unit*, 7 decembrie 1976, pct. 49, seria A nr. 24; *Editions Plon împotriva Franței*, nr. 58148/00, pct. 42, CEDO 2004-IV; și *Lindon*,

Otchakovsky-Laurens și July împotriva Franței (MC), nr. 21279/02 și 36448/02, pct. 45, CEDO 2007-IV].

102. Pe de altă parte, Curtea a subliniat în numeroase rânduri rolul esențial pe care îl joacă presa într-o societate democratică. Deși nu trebuie să depășească anumite limite, în special în ceea ce privește protecția reputației și a drepturilor altora, presei îi revine sarcina de a comunica, respectându-și obligațiile și responsabilitățile, informații și idei cu privire la toate problemele de interes general. La funcția sa, care constă în diseminarea informațiilor și ideilor referitoare la astfel de probleme, se adaugă dreptul publicului de a le primi. În caz contrar, presa nu ar putea juca rolul său indispensabil de „câine de pază” [*Bladet Tromsø și Stensaas împotriva Norvegiei* (MC), nr. 21980/93, pct. 59 și 62, CEDO 1999-III, și *Pedersen și Baadsgaard împotriva Danemarcei* (MC), nr. 49017/99, pct. 71, CEDO 2004-XI].

În plus, nici Curții și nici instanțelor interne nu le revine sarcina de a se substitui presei în alegerea modului de relatare pe care trebuie să îl adopte într-un anumit caz [*Jersild împotriva Danemarcei*, 23 septembrie 1994, pct. 31, seria A nr. 298, și *Stoll împotriva Elveției* (MC), nr. 69698/01, pct. 146, CEDO 2007-V].

103. În cele din urmă, Curtea amintește că libertatea de exprimare include publicarea de fotografii [*Österreichischer Rundfunk împotriva Austriei* (dec.), nr. 57597/00, 25 mai 2004, și *Verlagsgruppe News GmbH împotriva Austriei* (nr. 2), nr. 10520/02, pct. 29 și 40, 14 decembrie 2006]. Totuși, este vorba despre un domeniu în care protecția reputației și a drepturilor altora are o importanță deosebită, având în vedere că fotografiile pot conține informații foarte personale sau chiar intime cu privire la un individ sau familia acestuia (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 59; *Hachette Filipacchi Associés împotriva Franței*, nr. 71111/01, pct. 42, CEDO 2007-VII; și *Eerikainen și alții împotriva Finlandei*, nr. 3514/02, pct. 70, 10 februarie 2009).

În plus, fotografiile care apar în așa-numita presă „de senzație” sau în „presa sentimentală”, care, de regulă, are ca obiect satisfacerea curiozității publicului cu privire la detaliile vieții strict private ale unei persoane [*Société Prisma Presse împotriva Franței* (dec.), nr. 66910/01 și 71612/01, 1 iulie 2003, și *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, citată anterior, pct. 40], sunt adesea realizate într-o atmosferă de hărțuire continuă, care îi poate genera persoanei în cauză un sentiment foarte puternic de intruziune în viața sa privată sau chiar de persecuție (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 59, și *Gourguénidzé*, citată anterior, pct. 59).

iii. Cu privire la marja de apreciere

104. Curtea amintește că alegerea măsurilor care pot garanta respectarea art. 8 din convenție în relațiile dintre indivizi ține, în principiu, de marja de apreciere a statelor contractante, indiferent dacă obligațiile care îi revin statului sunt pozitive sau negative. Există mai multe modalități diferite de a asigura respectarea vieții private. Natura obligației statului va depinde de aspectul vieții private aflat în cauză [*X și Y împotriva Țărilor de Jos*, citată anterior, pct. 24, și *Odièvre împotriva Franței* (MC), nr. 42326/98, pct. 46, CEDO 2003-III].

De asemenea, în temeiul art. 10 din convenție, statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a examina necesitatea și amploarea unei ingerințe în libertatea de exprimare protejată de această dispoziție (*Tammer împotriva Estoniei*, nr. 41205/98, pct. 60, CEDO 2001-I, și *Pedersen și Baadsgaard*, citată anterior, pct. 68).

105. Totuși, această marjă merge mână în mână cu un control european atât asupra legii, cât și a deciziilor care o aplică, chiar dacă acestea sunt emise de o instanță independentă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Peck împotriva Regatului Unit*, nr. 44647/98, pct. 77, CEDO 2003-I, și *Karhuvaara și Iltalehti*, citată anterior, pct. 38). În exercitarea competenței sale de control, Curtea nu are obligația de a se substitui instanțelor naționale, ci îi revine sarcina de a verifica, ținând seama de ansamblul cauzei, dacă deciziile pronunțate de instanțe în temeiul competenței acestora de apreciere se conciliază cu dispozițiile invocate din convenție [*Petrenco împotriva Moldovei*, nr. 20928/05, pct. 54, 30 martie 2010; *Polanco Torres și*

Movilla Polanco împotriva Spaniei, nr. 34147/06, pct. 41, 21 septembrie 2010; și *Petrov împotriva Bulgariei* (dec.), nr. 27103/04, 2 noiembrie 2010].

106. În cauze precum prezenta speță, care necesită o punere în balanță a dreptului la respectarea vieții private și a dreptului la libertatea de exprimare, Curtea consideră că soluționarea cererii nu poate să varieze, în principiu, fie că cererea a fost introdusă în fața sa în temeiul art. 8 din convenție de către persoana care face obiectul reportajului, fie în temeiul art. 10 de către editorul care l-a publicat. Aceste drepturi merită *a priori* un respect egal [*Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, citată anterior, pct. 41; *Timciuc împotriva României* (dec.), nr. 28999/03, pct. 144, 12 octombrie 2010; și *Mosley împotriva Regatului Unit*, nr. 48009/08, pct. 111, 10 mai 2011; a se vedea și punctul 11 din Rezoluția Adunării Parlamentare – supra, pct. 71]. Prin urmare, marja de apreciere ar trebui, în principiu, să fie aceeași în ambele cazuri.

107. În cazul în care punerea în balanță de către autoritățile naționale a fost realizată respectându-se criteriile stabilite de jurisprudența Curții, trebuie să existe motive serioase pentru ca opinia Curții să se substituie celei emise de instanțele interne [*MGN Limited împotriva Regatului Unit*, nr. 39401/04, pct. 150 și 155, 8 ianuarie 2011, și *Palomo Sánchez și alții împotriva Spaniei* (GC), nr. 28955/06, 28957/06, 28959/06 și 28964/06, pct. 57, 12 septembrie 2011].

iv. Criteriile relevante pentru punerea în balanță

108. În ceea ce privește punerea în balanță a dreptului la libertatea de exprimare și a dreptului la respectarea vieții private, criteriile care decurg din jurisprudență și care sunt relevante în speță sunt enumerate în continuare.

α) Contribuția la o dezbatere de interes general

109. Un prim element esențial este contribuția pe care o are apariția fotografiilor sau a articolelor din presă la o dezbatere de interes general (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 60; *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue*, citată anterior, pct. 68; et *Standard Verlags GmbH*, citată anterior, pct. 46). Definiția a ceea ce constituie obiectul de interes general depinde de circumstanțele cauzei. Curtea consideră totuși că este util să reamintească faptul că a recunoscut existența unui astfel de interes nu doar în cazul în care publicarea privea probleme politice sau crime săvârșite [*White*, citată anterior, pct. 29; *Egeland și Hanseid împotriva Norvegiei*, nr. 34438/04, pct. 58, 16 aprilie 2009; și *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue*, citată anterior, pct. 72], ci și în cazul în care privea probleme legate de sport sau artiști ai scenei (*Nikowitz și Verlagsgruppe News GmbH împotriva Austriei*, nr. 5266/03, pct. 25, 22 februarie 2007; *Colaço Mestre și SIC – Sociedade Independente de Comunicação, S.A. împotriva Portugaliei*, nr. 11182/03 și 11319/03, pct. 28, 26 aprilie 2007; și *Sapan împotriva Turciei*, nr. 44102/04, pct. 34, 8 iunie 2010]. În schimb, eventualele probleme conjugale ale unui președinte de republică sau dificultățile financiare ale unui cântăreț celebru nu au fost considerate probleme de interes general [*Standard Verlags GmbH*, citată anterior, pct. 52, și *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, citată anterior, pct. 43].

β) Notorietatea persoanei vizate și obiectul reportajului

110. Rolul sau funcția persoanei vizate și natura activităților care fac obiectul reportajului și/sau al fotografiei constituie un alt criteriu important, legat de cel precedent. În această privință, este necesar să se facă distincție între persoanele de drept privat și persoanele care acționează într-un context public, în calitate de personalități politice sau persoane publice. Astfel, în vreme ce o persoană de drept privat necunoscută publicului poate pretinde o protecție deosebită a dreptului său la viața privată, acest lucru nu este valabil și pentru persoanele publice [*Minelli împotriva Elveției* (dec.), nr. 14991/02, 14 iunie 2005, și *Petrenco*, citată anterior, pct. 55]. Un reportaj care relatează fapte susceptibile să contribuie la o dezbatere într-o societate democratică, care privește personalități politice în exercitarea

funcțiilor oficiale ale acestora nu poate fi asimilat, de exemplu, unui reportaj care privește detalii din viața privată a unei persoane care nu îndeplinește astfel de funcții (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 63, și *Standard Verlags GmbH*, citată anterior, pct. 47).

Dacă, în primul caz, rolul presei corespunde funcției sale de „câine de pază” care are sarcina, în cadrul unei democrații, să comunice idei și informații privind probleme de interes public, acest rol pare mai puțin important în al doilea caz. În mod similar, dacă în circumstanțe speciale, dreptul publicului de a fi informat poate privi chiar aspecte din viața privată a persoanelor publice, în special atunci când este vorba despre personalități publice, acest lucru nu este valabil, chiar dacă persoanele vizate se bucură de o anumită notorietate, în cazul în care fotografiile publicate și comentariile care le însoțesc se raportează exclusiv la detalii din viața lor privată sau au ca unic scop satisfacerea curiozității publicului în această privință (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 65 cu trimiterile citate, și *Standard Verlags GmbH*, citată anterior, pct. 53; a se vedea și punctul 8 din Rezoluția Adunării Parlamentare – supra, pct. 71). În acest ultim caz, libertatea de exprimare impune o interpretare mai strictă [*Von Hannover*, citată anterior, pct. 66; *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, citată anterior, pct. 40; și *MGN Limited*, citată anterior, pct. 143].

γ) Comportamentul anterior al persoanei în cauză

111. Comportamentul persoanei în cauză înainte de publicarea reportajului sau faptul că fotografia în litigiu și informațiile aferente acesteia au făcut deja obiectul unei publicări anterior reprezintă, de asemenea, elemente care trebuie să fie luate în considerare [*Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, citată anterior, pct. 52-53, și *Sapan*, citată anterior, pct. 34]. Totuși, simplul fapt că a cooperat cu presa anterior nu este de natură să priveze persoana în cauză de orice protecție împotriva publicării fotografiei în litigiu (*Egeland et Hanseid*, citată anterior, pct. 62).

δ) Conținutul, forma și repercusiunile publicării

112. Modul în care sunt publicate fotografia sau reportajul și maniera în care persoana în cauză este prezentată în fotografie sau reportaj pot, de asemenea, să fie luate în considerare [*Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft m.b.H. împotriva Austriei (nr. 3)*, nr. 66298/01 și 15653/02, pct. 47, 13 decembrie 2005; *Reklos și Davourlis*, citată anterior, pct. 42; și *Jokitaipale și alții împotriva Finlandei*, nr. 43349/05, pct. 68, 6 aprilie 2010]. Amploarea difuzării reportajului și a fotografiei poate fi, de asemenea, importantă, în funcție de ce tip de ziar este vorba, cu tiraj național sau local, important sau puțin important (*Karhuvaara și Iltalehti*, citată anterior, pct. 47, și *Gourguénidzé*, citată anterior, pct. 55).

ε) Circumstanțele în care au fost realizate fotografiile

113. În cele din urmă, Curtea a hotărât deja că nu se poate face abstracție de contextul și de circumstanțele în care au fost realizate fotografiile publicate. În această privință, este necesar să se examineze problema de a stabili dacă persoana vizată și-a dat acordul pentru realizarea și publicarea fotografiilor (*Gourguénidzé*, citată anterior, pct. 56, și *Reklos și Davourlis*, citată anterior, pct. 41) sau dacă acestea au fost realizate în urma sau cu ajutorul unor manevre frauduloase [*Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, citată anterior, pct. 47, și *Flinkkilä și alții împotriva Finlandei*, nr. 25576/04, pct. 81, 6 aprilie 2010]. De asemenea, trebuie să se țină seama de natura sau de gravitatea intruziunii și de repercusiunile publicării fotografiei asupra persoanei vizate (*Egeland și Hanseid*, citată anterior, pct. 61, și *Timciuc*, hotărâre citată anterior, pct. 150). Pentru o persoană de drept privat necunoscută publicului, publicarea unei fotografii poate fi considerată o ingerință mai gravă decât un reportaj scris (*Eerikäinen și alții*, citată anterior, pct. 70, și *A. împotriva Norvegiei*, citată anterior, pct. 72).

c) Aplicarea principiilor în prezenta speță

114. Curtea evidențiază modificările aduse de către Curtea Federală de Justiție jurisprudenței sale anterioare în urma hotărârii *Von Hannover*. Această instanță a subliniat în special că era necesar ca, pe viitor, să se acorde importanță problemei de a stabili dacă reportajul în litigiu contribuia la o dezbatere factuală și dacă conținutul acestuia depășea simpla dorință de a satisface curiozitatea publicului. În această privință, Curtea a precizat, de asemenea, că, cu cât era mai mare valoarea informației pentru public, cu atât interesul unei persoane de a fi protejată împotriva difuzării acesteia trebuia să devină mai puțin important și invers. Remarcând că libertatea de exprimare includea și reportajele de divertisment, aceasta a precizat totodată că interesul cititorilor de a se distra era, în general, mai puțin important decât protecția sferei private.

115. Curtea Constituțională Federală a confirmat această abordare, precizând că faptul că nu contestase, în hotărârea sa din 15 decembrie 1999, jurisprudența anterioară a Curții Federale de Justiție, nu însemna că o altă concepție privind protecția – care privilegia mai mult punerea în balanță a intereselor conflictuale în cadrul examinării problemei de a stabili dacă o fotografie ținea de domeniul istoriei contemporane și, în consecință, putea, în principiu, să fie publicată fără consimțământul persoanei vizate – nu putea fi conformă cu Constituția.

116. În măsura în care reclamanții pretind, în această privință, că noua abordare a Curții Federale de Justiție și a Curții Constituționale Federale nu face decât să reia jurisprudența anterioară utilizând alți termeni, Curtea amintește că nu îi revine sarcina de a examina *in abstracto* legislația și practica națională relevante, ci să analizeze dacă modul în care acestea au fost aplicate în cazul reclamanților a încălcat art. 8 din convenție (*Karhuvaara et Ittalehti*, citată anterior, pct. 49).

117. Curtea subliniază că, aplicând noua sa abordare, Curtea Federală de Justiție, a considerat că nici fragmentul din articol care însoțea fotografiile în litigiu referitor la vacanța de schi a reclamanților, nici fotografiile în sine nu conțineau informații legate de un eveniment din istoria contemporană și, prin urmare, nu contribuiau la o dezbatere de interes general. Curtea Federală de Justiție a considerat că totuși acest lucru nu era valabil în măsura în care articolele prezentau informații care se refereau, de asemenea, la boala prințului Rainier III, suveran conducător al Principatului Monaco la vremea respectivă, și la comportamentul membrilor familiei sale în cursul acestei boli. În opinia acesteia, era vorba despre un eveniment din istoria contemporană despre care se putea scrie în reviste și care le autoriza să adauge la reportajele scrise fotografiile în litigiu, deoarece confirmau și ilustrau această informație.

În ceea ce o privește, Curtea Constituțională Federală a subliniat în acest sens că astfel, Curtea Federală de Justiție admisesese faptul că boala prințului domnitor al Principatului Monaco putea fi considerată drept un eveniment de interes general și că, prin urmare, presa avusese dreptul de a relata maniera în care copiii prințului conciliau obligațiile lor de solidaritate familială cu necesitățile legitime ale vieții lor private, printre care și dorința lor de a merge în vacanță. În plus, aceasta a confirmat că exista o legătură suficientă între fotografia publicată și evenimentul descris în articol.

118. Curtea observă că aprecierea de către Curtea Federală de Justiție a valorii informative a fotografiei în litigiu în lumina articolului care o însoțea nu este criticabilă în temeiul convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Tønsbergs Blad A.S. și Haukom*, citată anterior, pct. 87, și *Österreichischer Rundfunk împotriva Austriei*, nr. 35841/02, pct. 68 și 69, 7 decembrie 2006). În ceea ce privește calificarea bolii prințului Rainier ca fiind un eveniment din istoria contemporană, în opinia Curții, ținând seama de motivele prezentate de instanțele germane, această interpretare nu poate fi considerată nerezonabilă (a se vedea *mutatis mutandis*, *Editions Plon*, citată anterior, pct. 46-57). În această privință, este necesar să se sublinieze că respectiva Curte Federală de Justiție a confirmat interdicția de a publica celelalte două fotografii în care apar reclamanții în circumstanțe comparabile tocmai pentru că publicarea acestora servea doar unor scopuri de divertisment (supra, pct. 36 și 37). Prin urmare, Curtea

poate admite că fotografiile în litigiu, apreciate în lumina articolelor care le însoțesc, au adus, cel puțin într-o anumită măsură, o contribuție la o dezbateră de interes

general. În acest sens, Curtea ține să amintească faptul că, la funcția presei de diseminare a informațiilor și ideilor privind toate problemele de interes general i se adaugă dreptul publicului de a le primi (supra, pct. 102).

119. În măsura în care reclamanții denunță riscul ca mass-media să nu respecte condițiile stabilite de Curtea Federală de Justiție, utilizând orice eveniment din istoria contemporană drept pretext pentru a justifica publicarea unor fotografii care îi înfățișează, Curtea constată că, în cadrul prezentelor cereri, nu are obligația să se pronunțe cu privire la conformitatea cu convenția a unor eventuale viitoare publicări ale fotografiilor persoanelor în cauză. După caz, aceștia vor avea posibilitatea de a sesiza instanțele naționale competente în acest sens. În plus, Curtea observă că, în hotărârea sa, Curtea Constituțională Federală a precizat că, în ipoteza în care un articol ar fi doar un pretext pentru a publica fotografia unei persoane cunoscute publicului larg, nu ar exista nicio contribuție la formarea unei opinii publice și, prin urmare, nu ar fi adecvat să se acorde întâietate interesului de publicare față de protecția personalității.

120. Într-adevăr, Curtea Federală de Justiție aderă la ideea conform căreia reclamanții erau personaje cunoscute publicului, care atrăgeau în mod deosebit atenția acestuia, fără să expună motivele care stau la baza acestei concluzii. Totuși, Curtea consideră că, indiferent de problema de a stabili dacă și în ce măsură reclamanta își asumă funcții oficiale în numele Principatului Monaco, nu se poate pretinde că reclamanții, având în vedere gradul lor de notorietate incontestabilă, sunt persoane de drept privat obișnuite. Dimpotrivă, aceștia trebuie să fie considerați drept persoane publice (*Gourguénidzé*, citată anterior, pct. 40; *Sciacca*, citată anterior, pct 27; *Reklos și Davourlis*, citată anterior, pct 38; și *Guiorgui Nikolaïchvili împotriva Georgiei*, nr. 37048/04, pct. 123, CEDO 2009-...)

121. Curtea Federală de Justiție a examinat problema de a stabili dacă fotografiile în litigiu fuseseră făcute în circumstanțe defavorabile reclamanților. În această privință, Guvernul susține că realizarea fotografiilor fără știrea reclamanților nu înseamnă în mod necesar că acestea au fost făcute clandestin, în condiții defavorabile reclamanților. În ceea ce îi privește, reclamanții pretind că fotografiile au fost realizate într-un climat de hărțuire generală, cu care s-au confruntat permanent.

122. Curtea remarcă concluzia Curții Federale de Justiție conform căreia reclamanții nu invocasera existența unor circumstanțe defavorabile în această privință și că nimic nu indica faptul că fotografiile fuseseră făcute clandestin sau cu ajutorul unor mijloace echivalente, de natură să facă publicarea acestora ilegală. În ceea ce o privește, Curtea Constituțională Federală a precizat că editura în cauză furnizase detalii privind realizarea fotografiei apărute în revista *Frau im Spiegel*, dar că reclamanta nici nu denunțase insuficiența acestor informații în fața instanțelor civile, nici nu susținuse faptul că fotografia contestată fusese realizată în condiții care îi erau defavorabile.

123. Curtea observă că, conform jurisprudenței instanțelor germane, circumstanțele în care au fost realizate fotografiile constituie unul din factorii care sunt examinați în mod normal la punerea în balanță a intereselor aflate în joc. În speță, din deciziile instanțelor naționale reiese că acest element nu impunea o examinare mai aprofundată, având în vedere lipsa unor indicații relevante din partea reclamanților și absența unor circumstanțe deosebite care să justifice interzicerea publicării fotografiilor. De altfel, Curtea remarcă, astfel cum a evidențiat Curtea Federală de Justiție, că fotografiile care înfățișează reclamanții în plină stradă în St. Moritz, iarna, nu erau în sine insultătoare într-o asemenea măsură încât să justifice interzicerea lor.

d) Concluzie

124. Curtea constată că, în conformitate cu jurisprudența sa, instanțele naționale au procedat la o apreciere detaliată a dreptului editurilor la libertatea de exprimare și a dreptului reclamanților la respectarea vieții lor private. Astfel, acestea au acordat o importanță primordială problemei de a stabili dacă fotografiile, examinate în lumina articolelor care le

însoțesc, contribuieră la o dezbatere de interes general. În plus, acestea au examinat circumstanțele în care fuseseră realizate fotografiile.

125. Curtea subliniază, de asemenea, că instanțele naționale au luat în considerare în mod explicit jurisprudența Curții în materie. În vreme ce Curtea Federală de Justiție și-a modificat jurisprudența în urma hotărârii *Von Hannover*, Curtea Constituțională Federală nu numai că a confirmat această jurisprudență, dar a și procedat la o analiză detaliată a jurisprudenței Curții, drept răspuns la capetele de cerere ale reclamanților conform cărora hotărârea Curții Federale de Justiție nu respectase convenția și jurisprudența Curții.

126. În aceste condiții și ținând seama de marja de apreciere de care dispun în materie instanțele naționale atunci când pun în balanță interese divergente, Curtea concluzionează că acestea nu și-au încălcat obligațiile pozitive în temeiul art. 8 din convenție. Prin urmare, nu a fost încălcată această dispoziție.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Disjunge* cererea *Axel Springer AG împotriva Germaniei* (nr. 39954/08) de prezentele cereri;
2. *Declară* prezentele cereri admisibile;
3. *Hotărăște* că nu a fost încălcat art. 8 din convenție.

Redactată în limbile franceză și engleză, apoi pronunțată în ședință publică la Palatul Drepturilor Omului de la Strasbourg, la 7 februarie 2012.

Michael O'Boyle
Grefier adjunt

Nicolas Bratza
Președinte